

LATVIJĀ ĀRKĀRTĒJĀ SITUĀCIJA

Veselības ministrs Daniels Pavļuts (pa kreisi) darba vizītē pie mediķiem // Foto: LETA

No 11. oktobra uz trim mēnešiem, līdz 2022. gada 11. janvārim, Latvijā noteikta ārkārtējā situācija, 8. oktobrī ārkārtas sēdē nolēmusi valdība. Līdz ar ārkārtējo situāciju spēkā būs virkne noteikumu, kas noteiks gan pienākumu vakcinēties pret Covid-19, gan arī, kādi ierobežojumi ir spēkā attiecībā uz vakcinētajiem un pārslimojušajiem, kā arī nevakcinētiem cilvēkiem. Izskanot diskusijām pret dažāda veida ierobežojumiem, vairāki ministri, tostarp valdības vadītājs Krišjānis Kariņš atgādināja – vienīgā alternatīva šiem noteikumiem ir “lokdauns”. Savukārt veselības ministrs Daniels Pavļuts vairākkārt atgādināja, ka mediķi un eksperti valdību lūdz vispār visu aizslēgt arī vakcinētajiem un pārslimojušajiem. K. Kariņš gan atgādināja – aizvien ir svarīgi gādāt, lai skolas var palikt vaļā un bērni var mācīties klātienē.

Arī Latvijas medicīnā izsludināta ārkārtējā situācija. Tas nozīmē, ka ārstniecības iestādes

būs pilnvarotas brīvāk rīkoties ar saviem resursiem, lai sniegtu palīdzību gan Covid-19, gan neatliekamajiem pacientiem ar citām saslimšanām. Veselības ministrijā iepriekš skaidroja, ka ārkārtējā situācija medicīnā uztverama kā pēdējais signāls sabiedrībai, ka situācija ārstniecības iestādēs ir ļoti sarežģīta, un ir nepieciešams ikviena atbalsts cīņā ar Covid-19 izplatības ierobežošanu.

Valdis Zatlers

Sertifikātu pārbaude pie ieejas lielveikalā // Foto: LETA

***

“Mūsu sabiedrība neieklausās rekomendācijās un bez pātagas nekustas,” intervijā Latvijas Televīzijas raidījumā *Rīta panorāma* spiesti atzīt Valsts prezidents Valdis Zatlers (2007 – 2011).

Eksprezidenta vērtējumā valdība ir nokavējusi ar nepieciešamo lēmumu pieņemšanu Covid-19 ierobežošanai, pārlietu aizraujoties ar pietāti pret demokratiju, aizmirstot, ka Covid-19 demokrātija ir vienaldzīga. Arī sabiedrība nav spējusi mobilizēties un līdz rudenim sasniegt 70% vakcinācijas aptveri.

Nepareiza bijusi ģimenes ārsta lomas vakcinācijas procesā novērtēšana jau pašā procesa sākumā, būtisku darbu ieguldot to ģimenes ārstu pārliecināšanā, kas nav gribējuši vai nav atbalstījuši vakcināciju.

“Ģimenes ārsta darbs ar pacientiem, kad piezvana un uzaicina, kā arī vēlāk apjautājas par pašsajūtu, strādā daudz labāk, nekā ļaut izplatīties baumām,” secinājis V. Zatlers. Viņš piekrīt, ka grūti ir panākt līdzsvaru starp potēto un nepotēto cilvēku tiesībām un interesēm, taču sabiedrības kopējā labuma vārdā ierobežojumiem būtu jābūt daudz stingrākiem attiecībā uz visiem iedzīvotājiem.

Un vēl kāds satraucošs fakts – eksperti pārtraukuši sadarbību ar valdību, jo viņos neieklausījās. “Vai tad kāds epidemiologs ir teicis ko muļķīgu pandēmijas laikā? Ne reizi! Šī ir tā sabiedrības daļa, kas redz situāciju un iznes visu smagumu. Ārsti iznesīs pandēmijas smagumu, nevis politiķi,” akcentēja V. Zatlers.

Vērtējot bieži pausto neizpratni par to, ka Zviedrijā netiekot pieņemti stingri lēmumi, tādējādi neierobežojot cilvēkus, bet Latvijā jādzīvo stingru ierobežojumu un pienākumu apstākļos,

Valdis Zatlers uzvēra, ka būtiski ir izprast atšķirības abu valstu sabiedrībās un cilvēku vērtībās un uzvedībā. “Ja salīdzina ar Zviedriju, tad tur cilvēki klausās rekomendācijām un izpilda tās, tur nevajag pātagu. Bet pie mums šajā laikā esam sapratuši, ka cilvēki neklausās rekomendācijās un, kamēr nebūs pātagas, neviens nekustēsies,” secinājis bijušais Valsts prezidents. Viņš arī uzvēra, ka, piemēram, saistībā ar risku atsevišķām nozarēm nonākt pagrīdē, ja tiktu pieņemti strikti ierobežojumi, jāatceras, ka tas jau notiek un nav jaunums, savukārt ierobežojumi un pienākumi, lai arī izraisot dusmas, piespiež cilvēkus vakcinēties.

V. Zatlera ieskatā valdības lēmums tirdzniecības centros ielaist cilvēkus tikai ar vakcinācijas sertifikātu nedošot ātru pozitīvu rezultātu, jo nav nodrošināts, ka visi pakalpojumu sniedzēji ir vakcinēti. Ierobežojumiem bija jābūt daudz stingrākiem. Lai arī man nepatīk, ka vakcinēto priekšrocības tiktu ierobežotas, mums ir jāsaprot kopējais sabiedrības labums. Nav iespējams dažās nedēļās novakcinēt visus darbiniekus. Ja 100% darbinieku ir vakcinēti, tad tur ir droši, bet, ja tā nav, tad nav nekādas garantijas nesaslimt. Joprojām mums ir zobārsti un kosmetologi, kas strādā bez sertifikāta,” stāstīja Zatlers.

Politika ieskatā efektīvs risinājums būtu katram sabiedrības loceklim līdzdarboties ierobežojumu ieviešanas kontrolē, piemēram, aizrādot tiem, kuŗi nelieto sejas maskas vietās, kur tas ir jādara. “Ir jābūt augstas pakāpes savstarpējai kontrolei, kāda raksturīga ļoti augstas vakcinācijas aptveres valstīs,” norādīja V. Zatlers.

Vai esat gatavi attālinātam darbam?

2. lpp.

“Kremlinoloģija” – kāš tā tāda?

5. lpp.

Sapnis par teātri kopā ar Smilģi

6. lpp.

Numura intervijā – Lelde Kalmīte

7. lpp.

Latvijas jaunās pastmarkas

8. lpp.

T. H. Ilvess par Rietumu pasaules pagrimumu

10. lpp.

Ļaužu pūļi pēdējā dienā pirms ārkārtas situācijas izsludināšanas // Foto: LETA

TAIRA
ZOLDNERE

Attālinātā darba globalizācija - vai esam gatavi?

“Pasaule nav beigusies – būs jāstrādā tālāk!”

Jānis Kreilis, darba un informācija portāla “Your Move” vadītājs

Par darba iespējām Latvijā runājām gandrīz pirms pusotra gada, kad pasaule tikko sāka atkopties no pirmā pandēmijas viļņa, kam tomēr sekoja nākamie. Kādas dinamiskas izmaiņas šajā laikā piedzīvoja Latvijas darba tirgus, raugoties no tava viedokļa?

Mans skats no ierakumiem ir tāds, ka esam izdzīvojuši cauri visām fāzēm. 2020. gada pavasarī, kad pandēmija tikko iesākās, darba tirgus sastinga. Uzņēmumus ietekmēja neziņa un nenoteiktība pasaulē, jo tā tomēr bija pasaules mēroga kataklizma. Uzņēmumi nolēma nogaidīt, neriskēt. Tālāk sapratām, ka viss ievēlās, lai gan pasaules gals jau nav pienācis. Sākās praktiskas dabas jautājumi – kā pārstrukturēties un turpināt darbu attālināti. Te runājam par uzņēmumiem, kas vairāk strādā digitālajā vidē, jo ražošanas un pakalpojuma jomai tomēr bija jāturpina darbs klātienē. Pēc mūsu pieredzes tikai 2020. gada rudenī sajūtām pirmās pazīmes, ka darba tirgus mazliet atkal sāk kustēties. Tomēr domāju, ka uzņēmumi *nomierinājās* tikai šī gada sākumā, līdz ar vakcinu pieejamību, un nolēma – jā, mēs turpinām augt!

Neizbēgami notikušas izmaiņas darba tirgū. Ko tās nozīmē darba ņēmējiem un daba devējiem?

Pandēmijas laikā attīstījies jauns fenomens – attālinātais darbs. Līdz ar to uzņēmumiem radās loģisks jautājums: “Kāpēc mēs meklējam speciālistus tikai Latvijā? Kāpēc mums sevi tā ierobežot, jo mēs jau tāpat strādājam starptautiskā tirgū.” Ir notikusi Latvijas darba tirgus paplašināšana. Nu jau vairākus mēnešus uzņēmums “Your Move” piedalās darbinieku meklēšanā starptautiskā vidē. Liekas, ka šobrīd darba tirgus sāk atveseļoties, lai gan nav vēl tur, kur bija pirms pandēmijas, kad bija jūtams darba roku trūkums.

Vai vari paraksturot Latvijas uzņēmumus, kas meklē cilvēkus tikai darbam attālinātā vidē?

Mūsu lielākā pieredze ir tieši sadarbībā ar jaunuzņēmumiem. Piemēram, tulkošanas uzņēmums “Lokalise” nolēma strādāt tikai attālināti un ņem darba cilvēkus dažādos kontinentos, ieskaitot pat Dienvidameriku. Viņi strādā pāri visam laika joslām. Tāpat varu minēt “Test-DevLab”, kas piedāvā IT testēšanas pakalpojumus. Sākumā viņiem bija darbinieki tikai no Latvijas, bet tagad jau strādā cilvēki no Igaunijas, Maķedonijas, un citām vietām. Varu minēt uzņēmumu “Supliful”, kas strādā ASV tirgū, un attiecīgi pieņem darbā cilvēkus no Amerikas. Cilvēks var atrasties jebkur, un zināms ierobežojums ir tikai laika joslas, lai tomēr būtu vieglāk saskaņot darba grafikus.

Tas pilnībā maina pieeju darbinieku meklēšanā, jo uzņēmumi vairs nav ierobežoti ar to,

kādi talanti atrodami tikai Latvijā. Darbiniekus attālinātam darbam meklē ne tikai *startapi*, bet arī lieli, pieredzējuši uzņēmumi. Savukārt cilvēkiem atkrit nepieciešamība mainīt ierasto vidi un dzīves apstākļus, lai sāktu strādāt citā darba vietā.

Bieži vien dzirdam sūdzības, ka Latvijas algas nesasniedz Eiropas Savienības vai pasaules līmeni. Vai tomēr varam likties interesanti arī atalgojuma ziņā?

Protams, ir reģioni, kuŗu atalgojuma līmeni mūsu uzņēmumi nevar atļauties, kā, piemēram, Kalifornija vai Londona, kur ir cita dzīves dārdzība. Tomēr Eiropas Savienības centrālajā un austrumu daļā mēs ar algām varam konkurēt un varam atļauties šos darbiniekus.

Vai šeit pavērusās jaunas darba iespējas arī latviešu diasporai ārvalstīs?

Neesam īpaši pievērsušies tieši diasporai tāpēc, ka tās pozīcijas, ko esam meklējuši, ir bijušas ļoti specifiskas kādām noteiktām lietām. Neesam arī daudz skatījušies uz Rietumeiropu, kur pārsvarā dzīvo latviešu diaspora. Mūsu pieredze rāda, ka tādās valstīs kā Bulgārija, Rumānija, Čehija, Slovākija darba meklētāju atsauce ir bijusi gana interesanta, jo arī viņu valstu tirgi ir samērā nelieli.

Paplašinot šo darba ņēmēju loku, ir parādījušies vairāki tīri praktiski jautājumi. Izaicinājums ir par to, kā šos cilvēkus likumīgi paņemt darbā, jo darba likumdošana un nodokļu sistēmas nav īsti piemērotas starptautiskam darbam. Princīpā tas ir Eiropas līmeņa jautājums – kā lai mēs sakārtojām nodokļu likumus un darba tiesības, lai Latvijas uzņēmumā mierīgi varētu strādāt, piemēram rumāņu programmētājs. Tas ir neatrisināts jautājums vispārējā starptautiskā līmenī.

Lai runātu par šiem jautājumiem, kopā ar biedriem no biedrības “Ar pasaules pieredzi Latvijā” 21. un 22. oktobrī rīkojam tiešsaistes konferenci “Digitālā migrācija: Darbs. Nākotne. Kopiena.”

Lūdzu, pastāsti vairāk par šo oktobrī gaidāmo konferenci!

Konferenci, kas notiks tiešsaistē, rīkojam kopā ar biedrību “Ar pasaules pieredzi Latvijā”. Pasākumu atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem, Pasaules brīvo latviešu apvienība (PBLA) un ārvalstīs dzīvojošo profesionāļu kopienu #esiLV. Pasaules darba tirgus darbības modeļi mainās un attīstās – arvien izplatītāka kļūst iespēja strādāt attālināti, tā saucamais *digital nomad* vai digitālā klejotāja dzīves veids, kad persona dzīvo vienā, bet darbu veic citā valstī. Konferencē runāsim tieši par attālināto darbu, par *digitālo diasporu migrāciju* – kā piesaistīt Latvijas cilvēkus strādāt Latvijas uzņēmumos, neatrodoties Latvijā, kā uzrunāt *digitālos noma-*

das, lai viņi pārceltos uz dzīvi Latvijā, turpinot strādāt ārzemju kompānijās, un kā paplašināt Latvijas darba tirgu ar ārzemju cilvēkiem. Lai arī uzņēmumi vēl turpina pielāgoties šim izmaiņām, Covid pandēmijas laiks ir pierādījis, ka attālinātā darba modelis var strādāt un ir ilgtspējīgs. Konferencēs mērķis ir izgaismot problēmas, ar kuŗām saskaras attālinātā darba veicēji, izpētīt labās prakses piemērus, kā arī veicināt diskusiju par šo darbības veidu kā tādu.

Konferenci var reģistrēties, rakstot uz konference@arpasaulespieredzi.lv, vai arī no 24. septembra mājaslapā digimigracija.lv.

niekiem, remontstrādniekiem, ne tikai programmētājiem vai mārketinga speciālistiem.

Pandēmijas sākumā vērojām, ka notika zināmas remigrācijas tendences, jo kādu laiku Latvijā bija labāka epidemioloģiskā situācija kā pārējā Eiropā. Vai remigrācija turpinās?

Liela daļa cilvēku ieradās Latvijā uz kādu noteiktu laiku, daļa aizbraukuši atpakaļ. Vispār vērojama tendence, ka, attālināti strādājot, cilvēki pārceļas, piemēram, aizbrauc ziemā padzīvot uz Spāniju vai citu siltāku vietu. Novērots arī pretējais – cilvēki strādā ārzemju kompānijās, bet

lāk, strādājot ikdienas režīmā, šī klātienē vairs nav tik būtiska.

Mūsu pieredze arī personāla atlases jomā rāda, ka pilnīgi pietiek, ja pirmās sarunas ar kandidātiem notiek tiešsaistē. Ja kandidāts ir perspektīvs, pēc tam jau var tikt klātienē. Tas ietaupa laiku.

Kā jau runājām, ir vairākas jomas, kuŗās pašreiz nav pieprasījuma pēc darbiniekiem, toties IT sfēra vēl joprojām strauji aug. Vai tas nozīmē, ka cilvēki sāk pārkvalificēties?

Jaunuzņēmumiem vajadzīga strauja izaugsme, viņiem parasti nav laika apmācīt jaunus darbiniekus, un viņi meklē cilvēkus,

Jānis Kreilis: “Mēs esam lielu pārmaiņu priekšā”

Vai tiešām darba tirgus aug tikai attālinātā darba jomās?

Tā gluži nav. Attālinātais darbs ir jaunā darba tendence, par ko es īpaši gribēju runāt, un mūsu kompānija pārsvarā strādā ar nozarēm, kur attālinātā darba nozīme ir ļoti liela.

Par citām nozarēm mums ir vairāk pastarpināta informācija. Būvniecības nozarē, šķiet, vēl joprojām valda diezgan liels chaos, jo materiālu ražošana nenotiek pietiekamā apjomā un traucētas arī loģistikas ķēdes. Tai pašā laikā ir liels pieprasījums pēc būvniecības pakalpojumiem un speciālistiem. Tūrisma nozare joprojām cieš visos līmeņos – sākot ar apkopējām viesnīcām un beidzot ar IT speciālistiem tūrisma portālu izstrādātājiem. Neskatoties uz to, tomēr ir sajūta, ka darba tirgus atveseļojas kopumā. Mēs saņemam pieprasījumus pēc ļoti dažādiem speciālistiem: metinātājiem, atslēdz-

atbrauc dzīvot Latvijā. Attālinātais darbs ļauj migrēt, mainot dzīves vietas, parasti gan uz neilgu laiku.

Latvijā notiek vēl viena tendence – pārceļšanās uz laukiem. Cilvēki nopērk īpašumus, strādā no savām lauku mājām un katru dienu braukt uz Rīgu uz darbu vairs negrib. Domāju, ka Latvijas apstākļiem tas ir apsveicami, jo diversificē mūsu vidi.

Man liekas, ka jaunas radošas idejas vieglāk, ātrāk un labāk raisās tad, kad notiek cilvēku personiska tikšanās. Vai tam var piekrist vai arī pašreiz valda uzskats, ka ar darbu tiešsaistē pilnīgi pietiek?

Grūti teikt par citu uzņēmumu vadītājiem, bet manā izpratnē jaunās idejas, jaunus procesus vai produktus radīt attālināti ir daudz, daudz grūtāk nekā klātienē. Cilvēku saziņa klātienē ir dabīga, ātra, viegla, un tas palīdz radošajam procesam. Tomēr vē-

kas jau ir gatavi strādāt vai ir ar zināšanām attiecīgajā jomā. Bet ir uzņēmumi, kā “Accenture”, kas rīko dažādus apmācību kursus (tā sauktos *bootcamp*), pēc tam ir prakse, un pēc prakses labākajiem darbiniekiem tiek piedāvāts darbs. Bez tam darbojas vairākas IT prasmju attīstības skolas kā, piemēram “Riga Coding School”, kuŗām ir izveidota sadarbība ar dažādiem uzņēmumiem. Iespējas apgūt dažādas IT jomas pastāv.

Par digitālo transformāciju tiek lemts arī Eiropas līmenī, un tam tiek radīti īpaši finansējuma fondi. Tendence ir, cilvēki par to interesējas. Pārkvalifikācija prasa lielu mentālu darbu, bet domāju, ka nākotnē tā kļūs arvien nozīmīgāka. Jautājums par to, vai mums būs jāatgriežas birojos ir ļoti aktuāls visā pasaulē. Domāju, ka cilvēki gribēs un meklēs elastīgu darba vidi. Mēs esam lielu pārmaiņu priekšā.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

***

**LR ārlietu ministrs
Informācijas un demokratijas
samītā**

24. septembrī Latvijas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs piedalījās Francijas puses rīkotajā Informācijas un demokratijas samītā. Pasākums notika Ņujorkā (ASV) Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Augsta līmeņa nedēļas ietvaros.

Savā uzstāšanās E. Rinkēvičs norādīja, ka viena no Covid-19 pandēmijas mācībām ir dezinformācijas lielā loma vīrusa izplatīšanās veicināšanā globālajā mērogā. "Mēģinājumi noliegt vīrusa pastāvēšanu, konspirācijas teorijas un maldīgas informācijas izplatīšana par vīrusu un tā ierobežošanu nodara milzīgu kaitējumu cilvēku veselībai," atzīmēja Latvijas ārlietu ministrs. (...)

Savā uzrunā ministrs uzsvēra, ka Latvija ANO ietvaros ir kļuvusi redzama dezinformācijas apkarošanas un medijpratības veicināšanas jautājumos. 25. martā ANO Ģenerālajā asamblejā tika pieņemta pirmā ANO rezolūcija par medijpratības un informācijas pratības veicināšanu globālā līmenī. Latvija piedalījās šīs ANO rezolūcijas izstrādē un atbalsta lobēšanā.

***

**Grāfs Lambsdorfs: Vācijas un
Latvijas attiecības ir stipras**

Vācijā pašlaik turpinās sarunas ar jaunās valdības veidošanu, bet, lai kas arī būtu pie varas, Vācijas attieksme pret Baltiju un Latviju nemainīsies. Tā intervijā LTV raidījumam *Pasaules Panorāma* saka grāfs Hāgens Lambsdorfs, kurš 1991. gadā kļuva par pirmo Vācijas vēstnieku Latvijā pēc neatkarības atjaunošanas. Pirms 30 gadiem, kad Latvija bija atguva neatkarību, grāfs Lambsdorfs strādāja vēstniecībā Vašingtonā. Tur saņēma zvanu no Vācijas Ārlietu ministrijas, kas aicināja dažu stundu laikā pieņemt lēmumu kļūt par vēstnieku Latvijā, zemē, no kura nāk arī viņa dzimtas saknes. "Tas bija trešdienas rīts, kad mans draugs un bijušais kollega, kurš tolaik bija atbildīgs par personālu, man piezvanīja un sacīja: "Tev ir divas stundas, lai izlemtu, jo ministrs grib zināt pēc divām stundām." Līdz ar to man vajadzēja būt diezgan ātram, lai pieņemtu lēmumu."

"Protams, viens no iemesliem, kādēļ es ne tikai varēju, bet kādēļ man vajadzēja pieņemt šo lēmumu, bija tas, ka mana dzimta Latvijā ieradās jau 16. gadsimtā. Es zināju Latvijas, Kurzemes, Li-

vonijas, Igaunijas vēsturi. Daudzi no Lambsdorfu dzimtas vēl pirms Pirmā pasaules kara dzīvoja Kurzemē, un tādēļ es nolēmu – tā ir mana tēva un vecvecāku zeme un man tur ir jādodas."

Daži fragmenti no LTV žurnālistes Inas Strazdiņas sarunas ar grāfu Lambsdorfu.

Vai jūs atceraties, kāda Rīga toreiz izskatījās? Mēs taču tikko bijām ieguvuši neatkarību, bijām vēl ar vienu kāju padomju vidē un domāšanā.

Grāfs Hāgens Lambsdorfs: Latvija tolaik izskatījās ļoti apspiesta, tā arī bija apspiesta. Atceros, tas bija sestdienas rīts, un es biju izgājis ielās. Redzēju, kā kāds jauns latvietis ar ieroci stāvēja pie mājas, gatavs aizstāvēt to pret krievu karavīriem. Es aizgāju līdz Doma laukumam, gribēju noiet gar Saeimas ēku, bet tas nebija viegli, jo ielu aizšķērsoja betona blūki. Tā bija diena, kad OMON kaujinieki tikko bija pametuši Rīgu un, aizbraucot, uz mašīnām uzlīmējuši lapu ar uzrakstu "Mēs būsīm atpakaļ!" (...)

Pašlaik ir svarīgs laiks Vācijai, jo pēc 16 gadiem kancleres amatā šo posteni pamet Angela Merkele. Nākusi no Austrumvācijas, viņa labi zināja mūsu vēsturi. Mēs vēl nezinām, kurš būs nākamais Vācijas kanclers. Iespējams, tas būs sociāldemokrātu līderis Olafs Šolcs. Kā jūs domājat, vai tā pati attieksme saglabāsies?

Protams, es neesmu pareģis, bet esmu diezgan pārliecināts, ka attiecības starp Latviju un Vāciju paliks līdzšinējās. Kādēļ gan tām būtu jāmainās?

Ņemot vērā, ka pie mūsu robežām regulāri notiek Krievijas militārās mācības un ir apdraudējumi arī no Baltkrievijas puses, vai mēs varam justies pilnībā droši?

Patiesām lieli Krievijas militārie manevri var būt bīstami un nevar zināt, kas var notikt, taču Baltijas valstis ir NATO locekles un Krievija nekad nav uzdrošinājusies aizskart NATO valsti vai pat tās robežu. Nē, Krievija to nedarītu.

***

**Gaisa spēku jaunie karavīri
piedalās pārbaudījumā
"Berešu maršs"**

Gaisa spēku Aviācijas bazē Lielvārdē četras dienas norisinājās teorētisko un fizisko uzdevumu piesātinātais "Berešu maršs".

Tajā jauno Gaisa spēku karavīru uzdevums bija ne tikai soļot desmit kilometrus gaŗu distanci un veikt dažādus uzdevumus, bet arī integrēties un iepazīties ar katras Gaisa spēku vienības darbu.

***

**Latvija saņēmusi Janssen
vakcīnas pret Covid-19**

Latvija 5. oktobrī, saņēmusi 21 600 kompanijas *Johnson & Johnson* meitas uzņēmuma *Janssen*

ražotās vakcīnas pret Covid-19 devas, informēja Nacionālā veselības dienesta Vakcinācijas projekta birojs. Sagaidāms, ka šo vakcīnu piegādes notiks arī turpmākajās nedēļās.

Veselības ministrs Daniels Pavļuts (*Attīstībai/Par!*) Ministru kabineta sēdē informēja – sagaidāms, ka tuvākajās nedēļās Latvija turpinās saņemt *Janssen* piegādes, turklāt lielākā skaitā, līdz ar to, pēc ministra teiktā, varēs turpināt nodrošināt pieprasījumu pēc šī ražotāja potes. Pavļuts informēja, ka pagājušajā nedēļā pieaudzis vakcinācijas temps, ko viņš daļēji saistīja ar *Janssen* vakcīnas pieejamību pēc pauzes, kas bija vērojama augustā. Vakcinācijas kursa pabeigšanai ar *Janssen* vakcīnu nepieciešama viena deva.

***

**Sinfonietta Rīga saspēlēja ar
charismātisku vācu vijolnieku****Florians Donderers**

Rudens kamermūzikas festivāla noslēguma koncertā 9. oktobrī Lielajā ģildē *Sinfonietta* Rīga saspēlēja ar Brēmenes Vācu kamerfilharmoniku koncertmeistaru, charismātisko vijolnieku Florianu Dondereru. Skanēja Jozefa Haidna uvertīra operai "Neapdzīvotā sala", Ferdinanda Rīsa Koncerts vijolei un orķestrim un Franča Šūberta agrīnās daiļrades meistardarbs – "Traģiskā" simfonija.

***

**Baltijas Asamblejas balva –
Gintai Gerhardei-Upenieci**

Ar Baltijas Asamblejas (BA) balvu mākslā šogad apbalvos mākslas zinātniecei Gintai Gerhardei-Upenieci, 8. oktobrī lēmusi starptautiska žūrija. Gerhardei-Upenieci apbalvos par starptautiskā izstāžu cikla "Nepieradinātās dvēseles. Simbolisms Baltijas valstu mākslā" īstenošanu,

***

**Par "Lielo Kristapu"
sacentīsies četri darbi**

Katēgorijā labākā pilnmetrāžas spēlfilma balvai nominēta režisores Daces Pūces filma "Bedre", režisora Dāvja Sīmaņa "Gads pirms kara", režisores un producentes Lailas Pakalniņas "Spogulī" un režisores Martas Elinas Martinsones filma "Tizlenes".

Katēgorijā labākā īsmetrāžas spēlfilma par uzvaru sacentīsies režisores Ilzes Burkovskas-Jakobsenas filma "Atseko man", režisora Intara Rešetina filma "Flauta" un režisora Jāzepa Podnieka filma "Negaiss".

Par labākās pilnmetrāžas dokumentālās filmas godu sacentīsies

SPILGTS CITĀTS

**Par valstsvīra
sirdsapziņu, rīcību,
nesaprašanu**

Intelektuālā žurnāla *Rīgas Laiks* š. g. septembra numurā publicēta plaša intervija ar **Vitautu Landsbergi**, pirmo atjaunotās Lietuvas valsts vadītāju, drosmīgu un cienītu pasaules mēroga politiķi un lietuviešu mākslinieka un komponista M. K. Čurlona daiļrades pētnieku. Savu bezbailību viņš jo spilgti pierādīja laikā – 1988. – 1991. gadā. Par šo laiku un Gorbačovu arī šis citāts. *Rīgas Laika* jautājumi un Vitauts Landsberga atbildes.

**Sakiet, vai jūs atceraties savu
tikšanos ar Ričardu Niksonu?**

Tā lielos vilcienos.

Vai šis cilvēks ir cilvēcis?

Manuprāt, jā, bet kā to var noteikt? Viņš bija priecīgs, ka ciemojas pie mums, ka ir atbraucis. (...) Tāpēc, ka bija atbraucis pie cienījamiem ļaudīm. Viņš nebrauca atbalstīt neliešus.

**Vai pēc šīs jūsu klasifikācijas
Michails Gorbačovs uzvedās kā
nelietis?**

Daļēji. Lai gan "nelietis" būtu par stipru teikts. Vajš cilvēks, neatbilstošs savam stāvoklim konkrētajā situācijā. Vēl jo vairāk savai oficiālajai pozīcijai. Patiesībā jau viņš nebija virspavēlnieks. Taču uz viņu skatījās kā uz bruņoto spēku virspavēlnieku.

Un viņš ar vienu pavēli būtu varējis apturēt...

Būtu varējis. Ja vien viņš būtu cits cilvēks. Ja Gorbačovs nebūtu bijis tas Michails Sergejevičs, kurš neapturēja. Ja ar viņu piepeši kaut kas būtu atgadījies, kaut kāds iekšējs apvērsums, pārdzimšana citā kvalitātē. (...)

Vai jūs aicinājat viņu publiski izteikties?

Jā. Atkāpties no tās stulbās nolieguma pozīcijas un mūžīgajiem meliem, ka viņš neko neesot zinājis. Jeļcins viņam tajā naktī zvanīja un lūdza izbeigt tās šausmas. Vai viņš gulēja? Laikam jau negulēja. Muldēt, ka "es neko nezināju", ir kaut kā necienīgi. Jebkuram cilvēkam, it sevišķi tādām, kurš atrodas tik redzamā pozīcijā, gandrīz virspavēlniekam, lai gan es saprotu, ka viņš nebija nekāds virspavēlnieks. Viņš baidījās no vadības. Un viņam to nebūtu atļāvuši. Iespējams, viņš pat bija jautājis, kā viņam rīkoties. "Kā, tev nav skaidrs, kā jārikojas komunistam un lielvalsts vadītājam?"

Bija tāds gadījums. 25 gadus pēc tam, kad amerikāņi bija zaudējuši karu Vietnamā, bijušais ASV aizsardzības sekretārs Roberts Maknamara aizbrauca uz pārrunām ar Vietnams militāro vadību, lai tiktu skaidrībā par vienu jautājumu: kāpēc amerikāņi zaudēja? Maknamaru uzaicināja pusdienās, kur viņš šo jautājumu uzdeva. Un kāds vietnamietis atbildēja: "Ļoti vienkārši – jūs mūs nesapratāt, tāpēc zaudējāt." Vai varētu teikt, ka Michails Gorbačovs nesaprata lietuviešu un latviešu, kā arī pārējos aktīvistus?

Protams, ka nesaprata, bet tas vēl nebija viss. Viņš vispār neko nesaprata, arī pats sevi. Es šaubos, ka viņš sev uzdeva jautājumu par sirdsapziņu, par savu rīcību. "Bet vai es rīkojos pareizi?" Diez vai viņš sev tā teica. Priekš kam mocīties šaubās pēc tam varbūt kauties ar bezmiegu, ja var vienkārši atmet ar roku: ai, sikums... *La morte é nulla!* (Nāve nav nekas! – *Red.*)

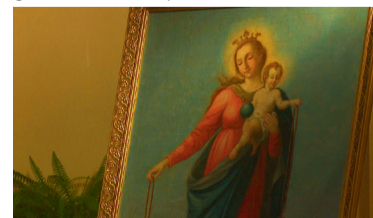

Alvja Hermana "Aģentūra", režisoru kopas veidotā filma "Emilija. Latvijas preses karaliene" un režisoru kopas veidotā filma "Paliēc negatīvs".

***

**Jēkabpils novadā restaurēta
sena altārglezna,**

kas kādreiz piederējusi grāfu Borhu dzimtai. Ipašs stāsts saista gleznu un Polijas Karalisti.

Svētbilde tika atrasta Atašienes katoļu baznīcā un atjaunota pēc vietējā prāvesta iniciatīvas.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

***

Rita Grendze darbojas Ženēvas mākslas centrā

Rita Grendze ir pirmās paaudzes amerikāniete, kas dzimusi imigrantu latviešu ģimenē. Uzauzusi Manitobā, Kanādā.

Rita Grendze 1987. gadā ieguva bakalaura gradu tekstilmākslā Klivlandes Mākslas institūtā, 1994. gadā – maģistra gradu Krenbrukas Mākslas akadēmijā. Vēlāk viņa Latvijā studēja simboliku latviešu tautas tērpā. Ritas Grendzes darbi – tostarp monumentālās instalācijas – bijuši izstādīti Čikāgā un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Rita Grendze dzīvo Ženēvā un Ženēvas Mākslas centrā ir nozīmīgā amatā – mākslinieku sabiedrisko attiecību speciāliste.

***

Rīgā atklās Čaka piemiņas cilni

Svinot Aleksandra Čaka 120. dzimšanas dienu, 14. oktobrī plkst. 14 Rīgā, Lāčplēša ielā 48, atklās Čaka piemiņas cilni, aģentūru LETA informēja Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības mediju un komunikācijas projektu vadītāja Vineta Žilinska. Čaks dzimis 1901. gada 27. oktobrī, bet pēc vecā stila – 14. oktobrī, tādēļ izraudzīts šis datums. Savukārt nams Lāčplēša ielā 48 ir dzejnieka pēdējā dzīves vieta, kur viņš dzīvoja no 1937. līdz 1950. gadam un kurā jau vairāk kā divdesmit gadus darbojas Aleksandra Čaka muzejs. Čaka piemiņas cilni, kurā vadmotīvs ir dzejnieka rindas no dzejoļa "Pilsētas zēns", veidojis mākslinieks Aivars Vilipsons.

***

Atzīmējot latviešu rakstnieka un dzejnieka Jāņa Poruka jubileju

16. oktobrī plkst. 13 Jaņa Rozentāla un Rūdolfa Blaumaņa muzejā notiks priekšlasījumi "Jānim Porukam-150", aģentūru LETA informēja muzeja pārstāve Maija Ārena. Viņa pavēstīja, ka septiņos priekšlasījumos Memoriālo muzeju apvienības speciālisti, katrs pārstāvēdams savas personības muzeju, stāstīs par Aspazijas, Raiņa, Jāņa Akuratera, Krišjāņa Barona, Blaumaņa, Andreja Upīša un Rozentāla saistību un saskarsmi ar Poruku. Raiņa un Aspazijas vairsnīcas speciāliste Astrīda Čirule iepazīstinās ar temu "Aspazija un Poruks. Redakcijas dzīves ainas". 19. gadsimta un 20. gadsimta mija ir laiks, kad Arnolda Plātesa preses izdevumu *Mājas Viesis*, *Mājas Viesa Mēnešraksts* un *Dienas Lapa* redaktori Pēteris un Hermīne Zālītes redakcijā pulcē vēlāko klasiķu plejādi. Šeit kopā strādā Blaumanis, Poruks, Aspazija, Augusts Deglavs.

***

Latvijas Nacionālās operas un baleta Jaunajā zālē

30. septembrī pirmizrādi piedzīvojis balets "Divi metri", ko veidojuši choreografi Elza Leimane, Antons Freimans un Aivars Leimanis sadarbībā ar scenogrāfu Andri Freibergu, kostīmu mākslinieci Kristīni Pasternaku un gaismu mākslinieku Kārli Kaupužu. "Divi metri" ir choreogrāfu Elzas Leimanes, Antona Freimana un Aivara Leimaņa vienlaikus gan nopietna, gan humora pilna reakcija uz baleta mākslinieka pieredzi pandēmijas laikā. Iestudējumu apvienošais elements šoreiz ir baleta mākslinieku runātais vārds.

***

Gada balvas teātri "Spēlmaņu nakts" norisē

šogad atšķirsies – ierasto nomināciju vietā teātri paši varēja izvirzīt četrus iestudējumus, kas piedalīsies izrāžu konkursā, 6. oktobra preses konferencē informēja Latvijas Teātra darbinieku savienības pārstāvji. Savukārt balvu par mūža ieguldījumu šogad saņems komponists Imants Kalniņš.

***

Liepājas Kultūras pārvaldē

notika balvu ieguvēju apbalvošanas sarīkojums. Rakstnieka Egoņa Līva piemiņas balvu "Krusta laudis" saņēma Maija Migla-Streiča par romānu "Matildes gadsimts" (*attēlā*).

Šis bija 11. konkursa norisē gads, godinot latviešu literatūras klasiķi un kinoscenāristu. Piemiņas balvu tradicionāli piešķir divās kategorijās. – par labāko oriģinālliteratūras prozas darbu latviešu valodā un par labāko skolu jaunatnes literāro darbu. Galveno balvu skolēnu radošo darbu saņēma Austrā Litauniece no Rēzeknes 5. vidusskolas par darbu "Nepaliekot". Vēl tika piešķirtas Liepājas Rotary kluba, Liepājas speciālās ekonomiskās zonas u. c. balvas.

***

"Prāta Vētra" uzstāsies Britu salās

Grupa "Prāta Vētra", kuŗas koncerti Britu salās pagājušajā gadā vispirms tika pārcelti, bet vēlāk arī atcelti, tagad ir izziņojusi jaunu koncerttūri "Gads bez kalendāra". 16. novembrī skatītāji un klausītāji tiek gaidīti Mančestrā, 17. novembrī – Birmingemā, valsts svētkos, 18. novembrī – Londonā, bet 20. novembrī Dublinā.

Koncertos Anglijā un Īrijā grupa sola atskaņot savus jaunākos skaņdarbus, kā arī visiem zināmās un tautā iemīļotās dziesmas, kā "Lidmašīnas", *My Star* un *Maybe*. Grupas "Prāta Vētra" koncerts Dublinā notiks 20. novembrī plkst. 20 *The Helix, Mahony Hall, Collins Ave, Whitehall, Dublin 9*.

*

21. oktobrī klajā nāks grupas "Prāta vētra" jaunākais albums "Gads bez kalendāra", kas šoreiz būs ne tikai klausāms, bet arī skatāms koncertfilmā, informēja grupas pārstāvji. "Gads bez kalendāra" – liekas, ka trāpīgi izdevās definēt šo laiku. Manā kalendārā līdz šim bija grūti atrast brīvu ailīti, bet 2020. gadā tas stāvēja pilnīgi tukšs. Un tad šajā tukšumā sāka parādīties dziesmas," par jauno albumu stāsta mūziķis Renārs Kaupers.

Grupa jauno albumu nolēmusi izdot neparastā formātā – īpaši izveidotā studijā tika nofilmētas visas jaunā albuma dziesmas dzīvajā izpildījumā – "Prāta vētra" skatītāju vērtējumam piedāvā koncertfilmu, kurā kā īpašie viesi piedalās arī grupa "Tautumeitas", Ansis, Dons, Intars Busulis un populārais aktieris Saša Petrovs no Krievijas. Kā solīts koncertfilmā aprakstā, skatītājus sagaida "krāšņas dekorācijas, lielkoncerta cienīgas videoprojekcijas, īpaši veidota choreografija, profesionāli dejotāji, neona grims, akrobāti un pat īsts zirgs".

***

Sākusies dziesmu pieteikšana "Supernovai"

7. oktobrī sākusies dziesmu pieteikšana Latvijas Televīzijas dziesmu konkursam "Supernova 2022", kuŗa uzvarētājs iegūs iespēju piedalīties 66. starptautiskajā Eurovizijas dziesmu konkursā Itālijā. Dziesmas iespējams pieteikt līdz 7. decembrim.

***

Tēlniece Vija Ilze Dzintare aicina apskatīt

savu jubilejas izstādi "Akmens tēli fotogrāfijās, medaļas bronza" Rīgas Latviešu biedrības Baltajā zālē. Izstāde apskatāma līdz 29. oktobrim.

Vija Ilze Dzintare ir ne vien izcilā tēlniece un medaļu māksliniece, bet arī aktīva Rīgas Latviešu biedrības Vizualās mākslas komisijas biedre. Ar šo darbu un izstādi V. I. Dzintare svin savus 80 gadu mūža svētkus. Izstādē eksponētas mākslinieces nozīmīgāko vides un monumentālo darbu fotogrāfijas – komunistiskā terora upuru pieminēklis Baltezers kapos, Sv. Pētera baznīcā un Preiļos, kā arī Grobiņas pilsētas zīme un ievērojama cilvēku portreti akmens tēlos. Ekspozīciju papildina plašs medaļu klāsts un sīkplastika.

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

KANADA. Latvijas vēstnieks Kārlis Eichenbaums, tiekoties ar Otavas Publiskās bibliotēkas Sanisaidas (*Sunnyside*) nodaļas vadītāju Filipu Robertu (*Philip Robert*), dāvināja virkni Latvijā izdotās grāmatas angļu valodā. Latvijas vēstniecība Kanādā aktīvi iesaistās un atbalsta Eiropas Savienības kultūras un izglītības pasākumus, viens no tiem ir Eiropas Savienības grāmatu klubs, kas darbojas Otavas Publiskās bibliotēkas Sanisaidas filiālē. Bibliotēkas fondos jau ir Latvijas vēstniecības sagādātās grāmatas par Latviju un latviešiem.

ĪRIJA. Latvijas vēstnieks Īrijā Jānis Silis un padomniece Edīte Medne kopā Latvijas uzņēmēju un izglītības nozares pārstāvju delegāciju devās reģionālajā vizītē uz Limeriku. *Shannon Foynes Port* vēstnieks Jānis Silis tikās ar ostas vadītāju *Pat Keating*, lai pārrunātu iespējamu nākotnes sadarbību starp *Shannon Foynes Port* un Latvijas ostām. Rīgas Brīvostas Komercedarības un klientu atbalsta nodaļas vadītājam Kasparam Tiesnesim bija iespēja uzstāties ar prezentāciju par Rīgas Brīvostu un kopā kopā ar *Jerry Hallisey, Head of Business Development*, pārrunāt jau konkrētākus iespējamās sadarbības virzienus.

• 4. oktobrī Latvijas vēstniecībā Īrijā notika **Latvijas un Īrijas Biznesa forums**, kas tika organizēts sadarbībā ar *LatWest* un Īrijas Latvijas Tirdzniecības kameru. Īpašs paldies Kameras valdes priekšsēdei Ilzei Krēslīnai. Atklājot Forumu, Latvijas vēstnieks Jānis Silis pateicās visiem klātesošajiem par izrādīto interesi sadarbībai ar Latviju un aicināja izmantot šo Forumu Latvijas un Īrijas tirdzniecības sakaru stiprināšanai. Sirsnīgus vārdus Latvijai vēltija arī bijusī senatore *Marie Louise O'Donnell*, kura ir tikko atgriezies no 10 dienu ilga Latvijas apmeklējuma un kura aicināja iru pārstāvjus nopietni apsvērt sadarbības iespējas ar Latviju dažādās jomās.

POLIJA. Atzīmējot Latvijas un Polijas diplomātisko attiecību simtgadi, Latvijas simtgadi un Latvijas un Polijas diplomātisko attiecību atjaunošanas 30. gadadienu, šā gada oktobrī izdots 2020. gada 17. janvārī Varšavā notikušās starptautiskās zinātniskās konferences "Polija-Latvija, diplomātisko un militāro attiecību 100 gadi" rakstu krājums. Tajā iekļauti 12 konferences laikā nolasītie referāti (angļu vai poļu valodā) un kopsavilkumi. Referātos galvenokārt analizēta Latvijas un Polijas sadarbība starpkaŗu periodā, īpašu uzmanību veltot sadarbībai militārajā jomā un diplomātijā.

***

Daugavpils pieteikumā "Eiropas Kultūras galvaspilsētas"

titulam uzsvērt nepieciešamību meklēt kopīgu valodu. Daugavpils sevi piesaka ar kultūras programmu, kuŗas koncepcijas nosaukums ir "Kopīga valoda: meklēt, radīt, runāt" jeb *Lingua Franca*: meklēt, radīt, runāt".

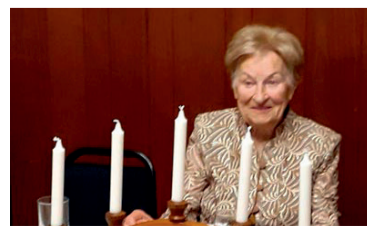

Daugavpils Marka Rotko mākslas centra pagalmā uzstādīta Izlādes-uzlādes siena – vieta interaktīvai mākslas akcijai, kuŗā piedalīties aicināts ikviens

***

Genovefas Janmeijas 100 gadu jubileja

25. septembrī adalaidieši gaidīja ar nepacietību. Sen jau iepriekš bija zināms, ka visi Genovefas Janmeijas draugi tiks aicināti uz svinībām, lai svinētu jubilāres 100 gadu dzimšanas dienu. Svinības notika Daugavas Vanagu namā,

kuŗu Geŗa sauc par savām otrajām mājām. (Pēc laikraksta *Latvietis*)

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budŗeta līdzekļiem

Ziņas īsumā

• Ņemot vērā valdības aicinājumu mazināt *Covid-19* saslimšanas riskus un no 11. oktobra izsludināto ārkārtas situāciju, *Swedbank* no pirmdienas, 11. oktobra klientu apkalpošanu klātienē veiks, ievērojot epidemioloģiski drošas vides augstākās prasības, informēja bankas mediju attiecību vadītājs Jānis Kroops.

• 19. gadsimta kuŗa vrakam, ko nesen atrada Daugavgrīvas pludmalē, piešķirts jaunatklāta kultūras pieminekļa statuss. Šādu lēmumu pieņēmusi Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. Tuvākajā laikā atraduma vietu izpētīs ar ģeoradaru.

• Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) lietvedībā patlaban ir viens kriminālprocess par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem vakcinācijas pret *Covid-19* procesā, aģentūrai LETA apstiprināja KNAB.

• 9. oktobrī, Latvijā novērota jauna putnu suga – **Sibīrijas čākstīte** (*Saxicola maura*), portālam LSM pavēstīja jaunās putnu sugas novērotāji Jānis Ukass, Andris Klepers un Ivars Bredīks. Čākstīte nofotografēta Paipu ciemā Nicas pagastā, Dienvidkurzemes novadā, kur tā ceļmalā aktīvi barojās ar kukaiņiem.

Ziņas apkopojis P. Karšlons

JURIS
LORENCIS

Savulaik pastāvēja tāda zinātne kā “sovjetoloģija” (*sovietology*), kas pētīja politiskos, saimnieciskos un sabiedriskos procesus bijušajā Padomju Savienībā. Šodien to nomainījušas “Krievijas studijas” vai “postpadomju telpas” pētniecība. Tās visas bija un ir cienījamās zinātnes, kas balstās uz faktiem, statistiku un socioloģiskām aptaujām. Bet padomju laikos pastāvēja vēl kāda visai dīvaina pētniecības nozare, kas arī pretendēja uz zinātnes nosaukumu – “kremlinoloģija” (*kremlinology*). Kā jau liecina pats nosaukums, tā mēģināja izdibināt Kremļa varas gaites noslēpumus. Es atceros – kad manos vidusskolas laikos (1970. gadu beigās) vēstures stundās lika lasīt kompartijas kārtējā kongresa materiālus, mani un klasesbiedrus visvairāk uzjautrināja dīvainas frazes, piezīmes, kas bija ieliktas iekavās pa vidu kompartijas funkcionāru runām. Piemēram: “aplauši”, “vētrāini aplausi”, “viņošanās zālē”, “smieklī”, “aplauši, kas pāraug skaļās ovācijās”, “saucieni zālē – pareizi!”, “saucieni zālē – lai dzīvo Komunistiskā partija, lai dzīvo biedrs Brežņevs!”, “visi dzied Internacionāli”. Izrādās, tie nebija parasti iestarpinājumi, bet gan īpašas zīmes, ar kuŗu palīdzību visvarenā kompartija sūtīja signālus saviem biedriem un pasaulei. Tas tur, lūk, ies uz augšu pa karjēras kāpnēm (“vētrāini aplausi”), cits labākajā gadījumā paliks savā vietā (vienkārši “aplauši”). Bet vēl trešais, kuŗš nav laists pie vārda un nav

pat pieminēts, visdrīzāk tiks aizsūtīts pensijā jeb “pelnītā atpūta”, kā toreiz mēdza teikt. Tie bija laiki, kad Rietumu eksperti studēja fotografijas, kuŗās varēja redzēt Politbiroja locekļu izkārtojumu uz Ļeņina mauzoleja svinīgo gājieni un militāro parāžu laikā. Kuŗš tuvāk vadonim, tas augstāks rangā! Sevišķi vērtīgas bija bērnu fotografijas. Kā likums, Mūžībā aizsautā vadoņa zārka nesējs un galvenās bērnu runas turētājs bija arī nākamais “ģenseks”, jeb Komunistiskās partijas ģenerālsēkretārs.

“Kremlinoloģija” attīstījās tāpēc, ka padomju sistēma bija noslēgta un slepena. Tikai desmit Ļeņina valdīšanas gados, laikā no 1991. līdz 2000. gadam, Krievija kļuva daudz maz atklāta un izprotama. Nākot pie varas bijušajam čekistam Vladimiram Putinam, pār Kremli atkal sāka nolaisties noslēpumainības plīvurs. Vēl vairāk – tagad tas sāk nolaisties arī pār Krieviju. Cilvēkiem, organizācijām un medijiem tiek piekariņātas birkas “ārvalstu ietekmes aģents”. Krievijā kļūst dīvainas baumas, kuŗas traģēdija mijas ar komēdiju. Vēl pirms gadiem diviem televīzijā varēja vērot, kā bijušais prezidents un valdības vadītājs Dmitrijs Medvedjevs dzer tēju kopā ar Putinu, kā viņi dodas pārgājienā, maksķerē un apcer “mūžīgās Krievzemes” noslēpumainos likteņus. Tagad runā, ka Medvedjevs, kuŗam solīja spožu politisko nākotni, esot nonācis pārāk tuvās attiecībās ar alkoholu un tāpēc “norakstīts kā

bezcerīgs”. Ka viens no iespējamajiem Putina varas mantiniekiem varētu būt tagadējais aizsardzības ministrs Sergejs Soigu, kopā ar kuŗu Putins parasti pavada atvaļinājumus Sibīrijas taigā. Un atkal citas baumas – ka šie kopīgie izbraukumi esot vien viltus manevrs, lai novērstu uzmanību no patiesā varas pārņēmēja. 8. septembrī Krievijas ziemeļos netālu no Noriļskas pilsētas dīvainos aptākļos gāja bojā viena no augstākajām valsts amatpersonām – ārkārtējo lietu ministrs Jevgēņijs Ziničevs. Viņš esot pastaigājies pa Irkindas upes ūdenskritumu, paslidējis un kopā ar draugu iegāzies 30 metru dziļā aizā. Bet tādi cilvēki kā Ziničevs, kuŗš pēc ranga bija sestā vai septītā augstākā amatpersona Krievijā, nekur neiet bez apsardzes. Vēl vairāk – ja apsardze aizrāda, ka piemēram, pastaigāties pa slidenu ūdenskrituma malu ir bīstami un nepieļaujami, viņi to nemaz nedrīkst darīt. Tad kāpēc Ziničevs tomēr gāja bojā? Krievijā cirkulē baumas, ka viņš esot “novākts”. Jo bijušais ministrs esot bijis starp sazvērnīkiem, kuŗi it kā esot gatavojušies gāzt no trona pašu Putinu. Runā, ka Kremli patlaban notiekot tā saucamās “troņu cīņas”. Mēs mazko zinām par Kremļa varas gaites notiekošo, pasaule un pati Krievija barojas vien no baumām. Tieši tāpēc kremlinoloģija atkal ir atgriezusies. Starp citu, krievu valodā vārds “kremlis” nozīmē cietoksni, nocietinājumu sienu ar torņiem. Tādi ir daudzās Krie-

vijas pilsētās, vienkārši Maskavas Kremlis ievērojams ar to, ka aiz tā sienām savulaik sēdējuši Krievijas cari (līdz Pēterim I, kuŗš 1712. gadā pārcēlās uz Pēterburgu) un kopš 1918. gada – bolševiku vadoņi. Šodien Maskavas Kremļa torņi simbolizējot kādu no Krievijas varas centriem – speciālistus, armiju, “oligarhus” un pašu Putinu, kuŗi cīnās par varu, ietekmi un naudu. Ziničeva negaidītā “aiziešana” esot šo iekšēju intrigu rezultāts.

Vai tā ir taisnība? Kas zina! Visas šīs runas un baumas iespējamas politiskajā sistēmā, kuŗā nav skaidra varas iegūšanas un nodošanas mehānisma. Parlamentā vēlēšanas Krievijā ir pārvertušās par fikciju. Valsts pamatlīkums, Konstitūcija, tiek grozīts pēc patikas un mirkļa izdevīguma. Pašreizējā prezidenta Putina varas termiņi ir pagarināti teju līdz bezgalībai. Vēl viens pierādījums tam, ka Krievijai vispiemērotākā varas sistēma būtu monarhija. Cars, kuŗš valda ar dekrētiem jeb “ukaziem”, ieceļ ministrus un gubernātorus. Saprotama un prognozējama kārtība. Bet kā tikt pie jauna cara, ja Nikolajs I un tā ģimene tika noslepkavoti? Modernajā Krievijā šodien cirkulē visai dīvainas idejas par valsts nākotni. Piemēram – ka Putins varētu tik kronēts par jauno caru. Bet ir viena problēma. Jebkuŗa monarha autoritātes pamatā ir varas mantošana. Lielbritānijā šodien zināma skaidra hierarhija, kuŗš ir “rindā uz troni” –

vispirms Čārlzs, tad Viljams utt. Savukārt Putina tiešie mantinieki tiek slēpti. Vien zināms, ka no pirmās laulības Putinam ir divas meitas, Marija un Katrīna. Kad Putins kļuva par prezidentu un iesāka kuŗu Čečenijā, viņas pamazām “izkūpēja”, līdz izzuda pavisam. Toreiz tas tika pamatots ar drošības apsvērumiem. Tā arī nav zināms, kur un ar kādiem uzvārdiem viņas šodien dzīvo. Kļūst baumas, ka abas nodarbojoties ar zinātne un biznesu. Bet ir kāda valsts pasaulē, kuŗas prezidents pavisam apzināti gatavo savu dēlu varas nodošanai. Baltkrievijas diktators Lukašenko tur rezervē tronmantnieku, septiņpadsmit gadus veco dēlu Nikolaju, ar kuŗu kopā pieņem militārās parādes un dodas ārzemju vizītēs. Un kas ir interesanti – ja Krievijā prezidenta Putina šķirtā sieva Ludmila ir labi zināma, bet bērni “izgaisuši”, tad Baltkrievijā viss ir otrādi. Par Nikolaja māti kļūst visdažādākās baumas. Iespējams, tā ir kādreizējā Lukašenko ārste Irina Abeļska. Vēl viens noslēpums. Ej nu saproti tos diktatorus!

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF

Mediju atbalsta fonds

KĀRLIS
STREIPS

Pirmdien, 11. oktobrī, sākās Latvijas Ministru kabineta noteiktā ārkārtas situācija saistībā ar faktu, ka koronavīrusa Covid-19 pandēmija Latvijā atkal uzņēmusi pamatīgus apgriezienus. Par valdības plāniem ārkārtas situācijas kontekstā īsti laimīgs gan nav neviens.

Vispirms – pašreizējā stāvokļa raksturojumus. Jau nedēļu un ilgāk katru dienu Slimību profilakses un kontroles centrs ir vēstījis par vairāk nekā 1000 jaunatklātajām infekcijām iepriekšējās diennakts laikā. Hospitalizēto pacientu skaits minētajā pirmdienā sniedzās pāri 700, un tas laikā, kad slimnīcu pārstāvji jau sen bija brīdinājuši – ja būs vairāk nekā 500 pacientu, tad tas nozīmēs slimnīcu un veselības aprūpes sistēmas pārslodzi. Patlaban slimnīcām jātiek galā ar vairāk nekā 200 pacientiem virs paredzētā. Visticamāk šī ir situācija, kuŗa kļūs pamatīgi smagāka, pirms tā kļūs vieglāka. Amerikā dzīvojošie lasītāji zina, kas notiek, ja slimnīcu sistēma vienkārši tiek pārpludināta ar slimiem cilvēkiem. Amerikā ir štati, kuros jau labu laiku slimnīcas ir bijušas spiestas šķirot pacientus starp tiem, kuŗi saņems aprūpi, un tiem, kuŗi ne – jeb vienkārši nav vietas. Rīgā viena

slimnīca jau ir atcēlusī paredzētās plānveida operācijas.

Lielākā problēma saistībā ar Covid-19 Latvijā joprojām ir fakts, ka pilnībā vakcinēti pret šo slimību joprojām ir mazāk nekā 50% Latvijas valstspiederīgo. Portālā Facebook un citur internetā ir atrodamas visfantastiskākie argumenti par to, kāpēc cilvēkam nevajadzētu vakcinēties. Tie sākas ar pavisam absurdo domu, ka varbūt uzņēmuma Microsoft dibinātājs Bils Geits vēlas slepus ielikt čipus visu vakcinēto personu ķermeņos. Neviens no šīs pārliecības atbalstītājiem nekad nav varējis paskaidrot, kāpēc Geits kungs kaut ko tādu vēlētos darīt, nedz arī, kāpēc cilvēkam Latvijā liekas, ka miljardieris Geits viņu vispār ir pamanijis.

Citādi ir ar “argumentu”, ka vakcinēties nevajag tāpēc, ka arī vakcinētas personas var tapt inficētas ar koronavīrusu. Tas ir tas pats, kas teikt, ka mašīnā nevajag lietot drošības jostu, jo reizēm arī piesprādzēti cilvēki nonāk avārijas situācijā. Tādā gadījumā drošības josta var būt dzīvības vai nāves jautājums. Covid-19 gadījumā ir zinātnisks fakts, ka ja, vakcinētas personas var atkal tikt inficētas, bet gandrīz vienmēr tā būs vieglāka, maigāka infekcija, un vistica-

māk šāds pacients nenonāks slimnīcā, zem respiratora un tad zārkā. Arī tas nav arguments.

Ārkārtas situācijas centrālā doma ir tāda, ka tagad plašākas priekšrocības būs tiem cilvēkiem, kuŗi ir vakcinēti un var uzrādīt sertifikātu par to, kamēr tie, kuŗi nav vakcinēti, paliks *bešā*. Tas attieksies uz veikalos izņemot pirmās nepieciešamības preču bodes (pārtikas preču veikali, aptiekas u.tml.).

Pats esmu vakcinēts, man ir sertifikāts, bet man vienalga par šo plānu ir iemesls mazliet šaubīties.

Pirmkārt, jau pirms kāda laika Ministru kabinets noteica, ka pandēmijas dēļ sabiedriskajā transportā ir jānodrošina, ka attiecīgais transporta līdzeklis ir ne vairāk kā 75% piepildīts ar pasažieriem. Varu lasītājiem pateikt, ka es ar trolejbusu braucu uz TV24, kur darbadienās katru dienu ierakstu raidījumu, un pēc tam atpakaļ mājās ar citu trolejbusu. Nekad, nevienā mirklī nesmu redzējis neko, tādu kas liecinātu, ka kāds cenšas pārbaudīt, vai trolejbuss nav pārāk pilns. Šoferis to nevar darīt, viņam ir jāvada transporta līdzeklis. Un varu pateikt, ka it īpaši trolejbuss, ar kuŗu braucu mājās, bieži vien ir

tā pārpildīts, ka centa monētai nav, kur nokrist.

Attiecībā uz veikalos – tie jau labu laiku pieraduši pie situācijas, ka jebkuŗa veida veikalā drīkst atrasties tikai konkrēts skaits cilvēku. Ir veikali, kas izlīdzas ar groziņu vai ratiņu skaitu. Ja pie durvīm nav groziņu vai ratiņu, tad klientam ir jāpagaida. Mazākos veikalos vienkārši pie durvīm ir zīme, ka tur vienlaikus drīkst atrasties viens, divi vai pieci cilvēki. Kā esmu novērojis, šādus noteikumus vairums cilvēku mēdz ievērot. Visi ne. Mums ir pietiekami daudz brašuļu, kuŗi sabiedriskajā transportā nevelk masku, lai gan tas jau sen ir bijis stingrs noteikums. Arī veikalos viņi ne vienmēr ir uzmanīgi, bet manuprāt viņu ir mazākums.

Kas savukārt notiks, ja tagad veikalos būs pie durvīm jāliek kāds, kuŗa uzdevums ir pārbaudīt katra atnācēja sertifikātu? Tas gan nav ļoti sarežģīts process. Pirms pāris nedēļām biju restorānā, kur, lai paēstu telpās, man bija jāuzrāda mans sertifikāts. Uz tā ir kods, ko restorāna darbinieks noskaņēja. Bet nezina, kā tas būtu, ja rindā pie durvīm gaidītu 10, 20 vai 40 ēstgribētāju? Lielākos veikalos un universālveikalos cilvēku ir vēl vairāk. Netālu no manām

mājām ir universālveikals “Minska”, un tur šad tad pie durvīm stāv dāma un skaits, cik katrā brīdī veikalā ir cilvēku un citus nelaiži iekšā, iekams kāds nav iznācis ārā.

Ir arī fakts, ka vakcinētām personām arī tajos gadījumos, kad tie ir vienīgi, kuriem ļauts atrasties iekštelpās, vienalga būs vajadzīga sejas maska. Tur nu man gribas iekļiegties! Novembrī man paredzēts doties uz Dailes teātri un noskatīties jaunu komēdiju. Iekšā mani laidīs tikai ar vakcinētas personas sertifikātu, un zinu, ka teātris pārdod mazāk biļešu par sēdvietu skaitu, lai cilvēki varētu sēdēt distancēti cits no cita. Bet vienalga būs maska visas tās divas stundas ar starpbrīdi jānēsā?! Tas šķiet kaitinoši.

Valdības plānos arī ir pagērēta obligāta vakcinēšanās visiem valsts un pašvaldību darbiniekiem, kā arī tiesības privāto uzņēmējumu noteikt vakcinācijas obligātumu savās darbavietās. Nezina, cik lielā mērā tas palīdzēs. Demagogi mēdz uzsvērt “civiltiesības” nevakcinēties. Tas ir visnotaļ savtīgi, jo nevakcinēti cilvēks apdraud ne tikai pats sevi, bet arī apkārtesošās personas. Taču patlaban esam tur, kur esam. Ārkārtas situācija sākusies. Redzēsim, kur būs pie gada ceturtdaļas.

Latvijā ārkārtas situācija

GUNDEGA SAULĪTE

Sapnis par teātri – kopā ar Smiļģi

Par Māras Zālītes lugas “Smiļģis” iestudējumu Dailes teātrī

Šī izrādē ir visādā ziņā nepārasta. Jau ar savu iecerēti un piedzimšanu. Dramatisko darbu Mārai Zālītei pasūtīnāja teātra iepriekšējais mākslinieciskais vadītājs. Luga tika uzrakstīta un iesniegta teātrī, kad par repertuāra plāniem domāja jau jaunais direktors un mākslinieciskais vadītājs. Ar Dailes teātra dibinātājam Eduardam Smiļģim veltītu izrādē bija paredzēts iezīmēt teātra 100 gadu jubilejas svinības.

Kā zināms, daudzi plāni juka un bruka pērn un šogad, pasaulē plosoties vīrusa pandēmijai, un radošās jomas pārstāvju darbība tika traucēta, kavēta, brīžam pat pārtraukta. Taču teātra ļaudis, kaut bija liegta iespēja tikties ar skatītājiem, strādāja, mēģināja jaunus darbus, sagatavoja veselu virkni jaunu iestudējumu, kuŗus šovasar sāka izrādīt publikai.

“Smiļģis” pirmo reizi tika parādīts iecerētajā datumā 2020. gada 19. novembrī, skatītājos gan bija tikai Dailes teātra darbinieki, un teātra simtā piedzimšanas diena noritēja bez skaļas burzmas un izrādīšanās. Taču līdz istajai pirmizrādei vēl nācās gaidīt. Tā notika 2021. gada 27. augustā. Līdz šim visas notikušās izrādes spēlētās līdz pēdējai iespējai papildītā zālē, uzņemtas ar sajūsmu, savīļņojumu vai vismaz apbrīnu. Līdz gada beigām visas biļetes ir izpārdotas, turklāt paredzēts arī šogad “Smiļģi” spēlēt Dailes teātra dibināšanas dienā – 19. novembrī.

Režisora Viestura Kairiša iestudējums ir kļuvis par neapstrīdami nozīmīgu kultūras dzīves notikumu – par to runā, raksta, to apspriež. Teātra panākumu pamatā ir vairāki nosacījumi. Pirmkārt, tā ir Māras Zālītes luga. Tapusi nopietnu vēsturisko materiālu studiju rezultātā, par galveno uzdevumu izvirzot “lieluma elpas ievilkšanu”, kā autore to norāda izrādes programmiņā. Viņa uzsvē, ka savā iecerē vadījusies pēc Smiļģa paša norādēm:

Eduards Smiļģis – Gints Grāvelis, Kārlis Arnolds Avots, Artūrs Skrastiņš, Toms Veličko, Kaspars Dumburs, Lauris Dzelzītis, Felicita Ertnerne – Ilze Ķuzule-Skrastiņa // Foto: Kristaps Kalns

“Nekāda pelēkā naturalisma, nekāda putekļainā realisma! Meklēsim dzīves mistērijas būtību.” Sajutusi Eduarda Smiļģa personības fascinējošo spēku, Zālīte nepiedāvā tradicionālu “piemiņas vakaru”, kuŗā stāsta par izcilu personību, tās augšanu, veidošanos, darbošanos un lielo nozīmi savā laikā un tautā. Rakstniece uzbuŗ atsevišķas ainas, būtībā vīzijas, kā varētu būt noticis ar Smiļģi viņa dzīves ceļa atsevišķos posmos. Māras Zālītes uzmanības lokā, kā viņa pati atzinusi, ir “Dailes liesmas un uguns, Smiļģa mistērijas un noslēpumi, Smiļģa daiļās sievietes.”

Otrkārt, un tā gadās tikai izcilas veiksmes gadījumos, iedzīvinot skatuves tēlos Eduarda Smiļģa neprātīgi lielo sapni par vēl nebijušu teātri, Viesturs Kairišs ir identificējis ar šo sapni. Tik ļoti precīzi iestudējumā sajūtama šī saplūsmē, šī vēlēšanās savu dzīvi neizdot sadzīvīsku

Eduards Smiļģis – Lauris Dzelzītis un Kaspars Dumburs, Lilija Štengele – Rēzija Kalniņa // Foto: Kristaps Kalns

problēmu attēlojumam, bet sapnim par skatuvi, uz kuŗas iespējams absolūti viss. Iespējams pat

atveidot ziemeļblāzmas brīnumainās spēles. Izrādē runā lieluma alkas un cilvēciskas traģikas klātbūtne. Scēnografe Ieva Jurjāne izveidojusi oriģinālu un atmiņā paliekošu izrādes vizuālo risinājumu. Ņemot palīgā arī videomākslas līdzekļus (video mākslinieks Ivars Ozoliņš), gaismu partitūru (gaismu mākslinieks Oskars Pauliņš), darbojošās personas tiek parādītas nerēgulāros laukumos, kas darbības gaitā maina savu izvietojumu un konfigurāciju, ik pa brīdim atgādinot bišu šūnas. Scēnografiju lieliski atbalsta Ilzes Vītoļiņas veidotie kostīmi. Un ir jāpiemin arī izcili nostrādātās, precīzās un neuzbāzīgās skatuves meistaru (skatuvnieku) darbības. Ar neapbruņotu aci ir saredzams, ka arī šie trīs Ignats Rogozins, Pāvils Busigins un Valters Zeltiņš ar sirdi un dvēseli, uzmanīgi un iejūtīgi, piedalās lielajā skatuves mistērijā.

Treškārt, tas ir izrādes aktieriskais papildījums. “Ansamblis” – uzvērtu Smiļģis. Kairiša iestudējumā darbojas tikai divpadsmit tēlotāji, taču skatuve ir papildīta ar tiešo darbību, ar emocijām

un asociācijām. Gaidot pirmizrādi, visapkārt skanēja daudz minējumu, kuŗam aktierim tad būs iedalīta galvenā – Smiļģa loma. Režisors nāca ar pārsteigumu – Smiļģi tēlo seši aktieri! Nevis katrs atveido kādu atsevišķu tēla šķautni, bet viņi tikai visi kopā ir viens vesels, kaut dažās ainās darbojas arī pa vienam. Patiesībā šai buķetē ir Dailes teātra pašreizējais “zieds” – jauni un arī ne vairs tik jauni aktieri – Kārlis Arnolds Avots, Artūrs Skrastiņš, Lauris Dzelzītis, Gints Grāvelis, Kaspars Dumburs, Toms Veličko. Ārienē viņi ir stipri līdzīgi – pelēkos uzvalkos, kuplām matu cirtām, izteiksmīgi ieturētām kustībām un izmeklētu žestu valodu, te uzticams arī choreografe Janas Jacukas piensūms izrādes kop-tēlam. Šis piedāvājums uztvert galvenā varoņa veselumu savā ziņā izaicina tradicionāla teātra cienītājus, lieku reizi atgādinot, ka skatuves māksla prasa ne vien vērošanu, bet aktīvu iztēles un domu līdzdarbību.

Šajā izrādē galvenais varonis, leģendārais Dailes teātra dibinātājs parādās kā īstens “tūkstošveidis” (ja izmantojam šo Raiņa jēdzienu). Radītājs un sapņotājs, pielūgtais un lādētais, despots un milētājs... Tik cilvēcisks savās radišanas alkās, tik kaislīgs ilgās pēc istas mīlestības, tik vientuļš un atstumts mūža beigās, kad kaut kāds durvju sargs viņu neielaiž paša kādreiz radītajā teātrī. Arī tāpēc, lai vienā tēlā apvienotu nianšu daudzveidību un rakstura šķautnes, bija vajadzīgi šie seši Smiļģa tēlotāji. Un izrādes vēstījums par mūžu, kas veltīts vienam lielajam sapnim par savu neatkarīgo teātri, iegūst pilnskaņu. Šī mistērija vienlīdz uzrunā tos, kam Lielā Meistara mūža gaita ļoti zināma, kā tos, kam par Smiļģa darbiem un gaitām vajadzēs palasīt un painterieties arī pēc teātra apmeklējuma.

Smiļģa sieviešu lomas pārliecina katru ar savu starojumu. Te vienkāršā un izpausmēs teatrāli ekscentriskā Māte – Lidija Pūpure, drāmatiska likteņa stīga caurvij Kristīnes Nevarauskas tēloto Bertu, kā liega vēja pūsma maigā vakarā ir Felicita Ertnerne Ilzes Ķuzules-Skrastiņas atveidā, Rēzijas Kalniņas Lilija Štengele – savās jūtās un izpausmēs koša un pašprietekama. Savukārt Dārta Daneviča izkāpināti uzbāzīgās pielūdžējas Eleonoras lomā kā hiperbolizēta un līdz galam nepiepildīta kaislība. Ieva Segliņa parādās kā Rainis – trausls, neaizsargāts un bezgala nemiesisks. Šis katrā ziņā ir vēl viens no izrādes pārsteigumiem, tik piederīgs tai lielajai mistērijai, ko mums uzbuŗ šis iestudējums.

... Bija jau pagājušas vairākas nedēļas kopš “Smiļģa” pirmizrādes, kāda kolēģe, kas vēl nebija paguvusi šo iestudējumu noskatīties, jautāja man: “Kā ir?” – “Lieliski!” – es iesaucos. “Kas izrādē ir vislabākais?” Es atbildēju: “Smiļģa gars.”

Centrā – Ieva Segliņa Raiņa lomā

“Mēs tagad veidojam jaunu dzīvi”

Mākslinieces Leldes Kalmītes saruna ar Salliju Benfeldi par pārcelšanos uz pastāvīgu dzīvi Latvijā

Septembra vidū uz dzīvi Latvijā, skaistajā Vidzemes pilsētā Cēsis, no Čikāgas pārcēlās māksliniece un izstāžu kurātore **Lelde Kalmīte**. Trimdas latviešu bērns. Lelde dzīvoja Amerikā kopš četrus gadus vecuma – uz Ameriku viņas vecāki, pēckaņa bēgļi, pārcēlās 1950. gadā. Pirmo reizi Latvijā Lelde bija jau 47 gadu vecumā, pamazām viņa iemīlojusi savu senču dzimteni. Pirms pārcelšanās Lelde kopā ar dēlu Latvijā bijusi daudzas reizes, jo Pasaules latviešu mākslas centrs (PLMC) savulaik tapa, pateicoties viņas idejai “atdot” latviešu trimdas māksliniekus Latvijai. Pagājušajā gadā Lelde ar dēlu Kārlī Kanderovski, kuŗš ir Pasaules latviešu mākslas centra Cēsis izpilddirektors, Latvijā nodzīvoja gandrīz gadu, jo Covid-19 uz kādu brīdi bija apturējis ceļošanu. Jau pagājušajā gadā Lelde stāstīja, ka dēls ir nolēmis pārcelties uz Latviju pavisam, un arī viņa gribētu dzīvot šeit. Šogad vispirms uz Cēsīm pārcēlās Kārlis, rudenī – arī Lelde. “Ceru, ka man vairs nekad nebūs jāpārcēlas uz citu vietu, jo pārcelties uz citu kontinentu un valsti, ja viss līdzšinējais mūžs nodzīvots Amerikā, nav viegli un vienkārši,” saka Lelde.

Teicāt, ka ir vairāki iemesli, kāpēc nolēmāt pārcelties uz Latviju.

Jā, un tie visi man ir ļoti svarīgi, nav pat būtiski, kuŗu minēt pirmo un kuŗu pēdējo. Protams, man patīk Latvija, Cēsis ir jauka un klusa vieta, te ir droši, tāpat kā visā Latvijā, ja salīdzinām ar Čikāgu un Ameriku vispār. Gadu gaitā, braucot uz šejieni, esmu iepazinusi daudzas skais-

tas vietas, labestīgus un intelligentus cilvēkus.

“MĀKSLA NAV BUSINESS”

Desmit gadus bijā Bridžportas izstāžu centra Čikāgā izstāžu kurātore, bet šogad augustā iesniedzāt atlūgumu. Kāpēc?

Biju izveidojusi divas galerijas. Pirmajā galerijā sešas reizes gadā izveidoju jaunu izstādi ar kādu ideju – piemēram, abstrakcionisms, ekspresionisms u.c. Apceļoju māksliniekus ne tikai Čikāgā, bet arī tās tuvumā dzīvojošos, piemēram, aizbraucu uz 52 darbnīcām, lai saprastu, ko mākslinieki dara, kāds ir viņu skatījums.

Bridžportai mainījās īpašnieki, viņu galvenā doma un ideja – pārdot pēc iespējas vairāk darbu, padarīt mākslu par biznesu. Par mākslu viņi neko nezina, domā,

ka zināšanas par mākslu nav vajadzīgas un ka kurātoram vienkārši jābūt pārdevējam. Man tur vairs nebija, ko darīt, tā vairs nebija vieta man. Jā, māksliniekiem savi darbi ir jāpārdod, jo viņi no tā dzīvo, bet nepiekrītu tam, ka mākslas vērtība ir mērāma tikai naudā, ko par to var iegūt, un ka māksliniekam jābūt labam biznesa cilvēkam. Māksla nav business! Gandrīz vienmēr populāra māksla, kuŗu viegli pārdot, pēc definīcijas ir slikta māksla. Ja neko nezini no mākslas, tad, protams, to vērtē tikai pēc tā, kas patīk, bet par mākslu nevar spriest tikai pēc tā, kas patīk vai nepatīk. Mākslai ir savi kritēriji, vēsture. Bija grūti vērot, kā patiesībā tiek iznīcināta mākslas ideja. Atvadijos no kollegām un teicu viņiem: “Lūdzu, neaizmirstiet, ka māksla nav business, māksla ir nopietns

Lelde Kalmīte un Kārlis Kanderovskis Cēsu dzīvoklī. Fonā viena no Jāņa Kalmītes slavenajām rījām, kuŗu skaits mērāms simtos, bet varbūt pat tūkstošos // Foto: Reinis Hofmanis

dzīves jēgas pētījums, kuŗam ir vairāk nekā tūkstoš gadu sena vēsture. Ideja, ka māksla ir business, ir nepareiza un slikta.” Domāju, ka saņēms kritiku par sacīto, bet vairāki mākslinieki man atrakstīja, ka tas ir bijis labi, ka kāds to pateica.

JAUNA DZĪVE

Tomēr nolēmāt aiziet un arī aizbraukt no Amerikas.

Nolēmt, ka iesniegšu atlūgumu un pārcelšos uz Latviju, nebija viegli. Man Bridžportā bija ļoti laba studija-darbnīca, kuŗu irēju, tajā strādāju, tur bija mani un arī tēva, gleznotāja Jāņa Kalmītes, darbi, bija telpa, kuŗā glabāju darbus. Tā bija pilna, durvis gandrīz nevarēja atvērt. Nācās to visu izvākt, palika tukša telpa. Daļa iedzīves arī vēl palika Čikāgā – tur palika arī manas labās klavieres, liela un skaista mākslas grāmatu kolekcija. Tagad dēlam būs jāorganizē visu darbu un lietu pārvešana uz Latviju, jo šeit atbrauc tikai ar vairākiem čemodāniem – cik varēja atvest ar lidmašīnu.

Es nevaru tā vienkārši sēdēt istabā un adīt. Man jābūt cilvēkos, man vajadzīgs darbs, kam ir kāda jēga, nozīme. Visgrūtākais tagad šeit, Latvijā, būs

Lelde Kalmīte: “Protams, dzīvojot Latvijā, būs jāpierod arī pie citas dzīves uztveres, atšķirīgas domāšanas. Amerikā ir ekstrēms nihilisms, atšķirībā no Eiropas, kuŗas politikā, varētu teikt, ka ir vairāk sociālisma, vairāk sociālās atbildības. Un, protams, jāsaprot arī Latvijas likumi un noteikumi, kuŗus mēs ar dēlu vēl apgūstam. Viegli un vienkārši nebūs, to saprotu.”

izveidot, radīt savu dzīvesveidu, jo man vajag darbu, sabiedrību. Cilvēku loks, ar kuŗiem tiek, man jau ir sācis veidoties. Domāju, ka vajag atvērt privātu galeriju kādā no Cēsu centra ielām, tur es strādātu, galerijā varētu apskatīt un nopirkt gan manus, gan tēva Jāņa Kalmītes darbus – man ir vairāki simti viņa darbu. To es nosauktu par Kalmītes galeriju. Telpā aiz vai virs galerijas es labprāt arī dzīvotu pati.

Tāds ir mans plāns dzīvei.

Protams, dzīvojot Latvijā, būs jāpierod arī pie citas dzīves uztveres, atšķirīgas domāšanas. Amerikā ir ekstrēms nihilisms, atšķirībā no Eiropas, kuŗas politikā, varētu teikt, ka ir vairāk sociālisma, vairāk sociālās atbildības. Un, protams, jāsaprot arī Latvijas likumi un noteikumi, kuŗus mēs ar dēlu vēl apgūstam. Viegli un vienkārši nebūs, to saprotu.

“AMERIKA IR MAINĪJUSIES”

Un tomēr – kāpēc nolēmāt no Amerikas aizbraukt pavisam?

Amerika ir ļoti mainījusies, tā ir kļuvusi varmācīga. Pēc cita prezidenta ievēlēšanas nekas daudz nav mainījies, joprojām vīri ar ieročiem kļūst apkārt, runā par nogalināšanu, varas pārņemšanu ar ieročiem rokās. Cilvēki ir dusmīgi un agresīvi. Latvijā es jūtos nesalīdzināmi drošāk, man

nekad nav jāatskatās pār plecu, kas nāk aiz muguras, nav jāpēta pretimnācēji ar bažām par to, ko viņi varētu izdarīt. Kā lai dzīvo tāda sabiedrībā?! Domāju, ka Amerikas demokrātijas ideja ir uz sabrukuma robežas, Trampa ietekme nav pazudusi. Tagad var redzēt, cik viegli Amerika var kļūt par diktatora valsti, atbalstot tādu cilvēku. Visi šie dusmīgie vīrieši, kuŗi ienīst citus – sievietes, melnādainos, indiāņus – visus, kuŗi nav tādi kā viņi. Agrāk to neuzdrošinājās teikt un kaut ko darīt. Vairs nepazīstu to Ameriku, kuŗā uzaugu, mācījos, strādāju. Uz Čikāgu pēc vidusskolas pārcēlos 1964. gadā, dzīvoju rajonā, kuŗā vairākums bija melnādainie iedzīvotāji, tie bija jauki un labi cilvēki. Man visi tie aizspriedumi ļoti kaitina, es nesaprotu tādu domāšanas veidu.

Vēl viens iemesls, kāpēc pārcēlos, ir tas, ka gribēju būt blakus dēlam. Tas man ir ļoti svarīgi. Kārlis ir sācis te veidot savu dzīvi, un es gribu būt tur, kur ir mans dēls.

Lelde Kalmīte. “Rīta dārzs studijā”

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

EDMUNDS BEBRIŠS

Kā zināms, pastmarka ir pasta apmaksas zīme, kas tiek izmantota sūtījumu pārsūtīšanas apmaksai, bet vienlaikus tā var būt vērtīgs kolekcionēšanas priekšmets.

Latvijas pastmarku izdošanas plānu nosaka īpaši izveidota Pastmarku emisijas komisija. Šī komisija izskata visu interesentu piedāvājumus un idejas pastmarku izdošanai. Jāņem gan vērā tas, ka Pastmarku emisijas plāni tiek gatavoti vismaz 6 mēnešus pirms kārtējā kalendārā gada. Un šobrīd Latvijas Pastam jau ir sagatavots plāns nākamā gada pastmarku izdevumiem. Bet vispirms par šogad izdotajām un vēl plānotajām pastmarkām.

2021. gadā esam jau paguvuši izdot 19 pastmarku izdevumus – kopumā 20 pastmarkas un trīs pastmarku blokus, vēl plānojam tradicionālo trīs pastmarku sēriju, kas veltīta Ziemsvētkiem. Tādējādi šogad būs izdevuši pastmarkas ar kopējo tirāžu vairāk nekā trīs miljoni eksemplāru.

Starp jau populārām sērijām, kuŗas izdevām 2021. gadā, jāmin *Latvijas kuģniecības vēsture*, *Latvijas arhitektūra* un *Latvijas putni*. *Eiropas vienotās sērijas* pastmarkas šogad tika veltītas dabas aizsardzības temai, savukārt *Latvijas bāku* sēriju papildināja pastmarka ar vienīgo bāku, kas atrodas Latvijas teritoriālajos ūdeņos – Irbes bāku.

Uzsākām arī jaunu pastmarku sēriju *Latvijas mūzeji*, pirmo pastmarku veltot Porcelāna muzejam. Tāpat pastmarkas tika izdotas arī par godu zīmīgiem notikumiem – Latvijas Republikas

MĀRIS BRANCIS

“...gadi sāk ripot arvien straujāk,” skumjā rezignācijā savā 80 gadu jubilejas izstādes katalogā raksta Jelgavas gleznotājs **Uldis Zuters**. Paātrināto laika skreju laikam izjūt ikviens, tostarp arī es, kuŗš piepeši konstatē, ka mani labākie draugi un līdzbiedri nez kāpēc sasnieguši iespaidīgi solidu vecumu. Kur šie skrien? Mani gan, sak, laika dzišanās uz priekšu neskar! Vismaz tā man liekas, ja neieskatos spoguļi un nesalīdzinu savu un citu gadu skaitli. Jubilārs tālāk turpina: “Brīžiem pārņem it kā motivācijas trūkums, mazvērtības sajūta,” līdz nonāk pie lietderīga secinājuma: “Bet tagad kaut ko radikāli mainīt ir jau par vēlu – jāturpina, kā protu.”

Tā nospriedis, Uldis Zuters glezno, kā radis. Dažādās Latvijas vietās top viņam raksturīgās zili pelēcīgi zaļās ainavas, kuŗās valda vīrišķīgs miers, harmonija un dziļš dabas skaistuma apliecinājums. Viņš nemeklē tautā iecienītas un izslāvētas vietas, ko iemūžināt krāsās. Var pat šķist, ka mākslinieks jebkur, pat ārēji neglītā vietā atrod ievēriņas cieņīgu motivu. Ārēji neizskatīgs krūmājs un vientuļš, puskaltis koks piesaista tāpat, kā pussa-gruvis siena vai malkas šķūnelis un sekla upes rāmais plūdums. Ainavā ir viss: skaistais un mūžu

nodzīvojošais, tikko zaļot sākušais un lēnām kalstošais. Blakus intimam dabas nostūrim piepeši pārsteidz plašs jūras krasta horizontāls izvērsums vai panorāmisks Zemgales vai Vidzemes skats. Lai ko arī Uldis Zuters glezno, ikviens motīvs kļūst spēcīgs, nozīmīgs, monumentāli iedarbīgs.

Mākslinieks ir plenēra glezniecības entuziasts – tas viss, kas skatāms izstādēs, ir iesākts vai vismaz iecerēts, dodoties ar molbertu, krāsu kasti un otām kādā no plenēriem, ko ik gadu rīko daudzās Latvijas malās. Dažu vasaru Uldis Zuters piedalās trīs vai četros plenēros. Tieši te rodas ainavas, kas tiek rādītas izstādēs un iegūst lielākus vai mazākus apbalvojumus. Citos gadalaikos – ziemā, pavasarī vai vēlā rudenī – motīvi tiek gūti blakus dzīvesvietai Jelgavā – Langervaldes parkā. Tiesa gan, tur var iziet ārā tikai brīvdienās pēc darba nedēļas Ģederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejā, kur joprojām top plakāti, ielūgumi un izdevumu mākslinieciskais noformējums.

Šeit parasti tiek atzīmētas nozīmīgās jubilejas, arī šoreiz, kad izstāde ir īpaša. Tā tiek nosaukta “Un atkal mana ainava” un pieaicināti klāt nozīmīgi cilvēki – pirmā sieva keramiķe Sarmīte

starptautiskās *de iure* atzīšanas 100. gadskārtai, Latvijas karoga un ģerboņa simtgadei un Latvijas Republikas Zemessardzes 30. gadadienai.

2021.gadā jaunas pastmarkas veltījām vairākām izcilām mūsu valsts personībām – rakstniekam un tulkotājam Ernestam Birzniekam-Upītim, dzejniekam

Jānim Porukam un vienam no spilgtākajiem latviešu gleznotājiem Jānim Pauļukam.

Kā redzams, šogad mūsu klientus esam iepriecinājuši ar daudzām lieliskām pastmarkām un, protams, plānojam arī nākamajā gadā turpināt savu darbu.

2022. gadu uzsāksim ar jaunu pastmarku sēriju – *Mājdzīvnieki*, turpināsim vairākas populāras pastmarku sērijas, ka, piemēram *Latvijas kuģniecības vēsture* un *Izcilie latviešu mākslinieki*, kuŗā plānojam attēlot mākslinieces Hildas Vikas darbus.

Izdosim pastmarkas, veltītas Latvijas Republikas Satversmes un Saeimas 100. gadskārtai. Atzīmēsim arī 100 gadus, kopš Latvijas un ASV diplomātisko attiecību nodibināšanas.

Īpašu pastmarku izdevumu plānojam veltīt atjaunotajam Oku-pācijas muzejam.

Nākamajā gadā izdosim arī daudzas citas interesantas pastmarkas, tādēļ aicinu visus marku kolekcionārus un interesentus sekot Latvijas Pasta publicētajiem jaunumiem un aktualitātēm, lai turpinātu papildināt savas marku kolekcijas ar mūsu lieliskajiem pastmarku izdevumiem.

Kā apturēt laiku

Zutere, meita vitrāziste Asnate Marts Zutere, dēls gleznotājs Kalvis Zuters un mazdēls multi-mediālais mākslinieks Daniels Goldšmits. Viņš video formātā atdzīvinājis vienu no vectēva Aizkalnē tapušām ainavām, liekot koku skupsnās iešalkt vējam, saviļņoties puķu pilnajai plūvai, cerot, ka skatītājs sajūtīs arī šīs Latgales ainavas smaržas. Vērotājs ar acīm lēnām slid līdz ek-rāna kustībai un priecājas par Jasmuižas tālēm, dziļumu un saules siltumu.

Meita Asnate Marts Zutere izstādījusi pēdējo gadu vitrāžas. Tās apliecina, ka viņai stikla mākslas kompozīcijās būtiska ir krāsa un ka viņa labprāt arī glezno.

Dēls Kalvis Zuters ir vairāk pazīstams Rietumeiropā nekā Latvijā. Viņa gleznās parādās kāda pasaules daļa, kas vienlaikus ir reāla un izdomāta. Tajā dzīvo cilvēki, tādi paši kā mēs, taču pēc laika apjaušam, ka gleznotājs grib pateikt, ka mūsu būšanai uz planētas Zeme viņaprāt

ir kāda vizuāla metafora. Tās dzelmēs skatoties, jāienirst tik dziļi, cik mēs katrs spējam. Kinorežisors Dāvis Simanis vēsta, ka viņa draugs Kalvis Zuters “apslēptām Dieva acīm raugās uz šo istabas stūri, uz šo mazo skatuvi – it kā klaustrofobisko vidi, un ievieto tajā šīs dzīves detaļas, intelektuālas metaforas”.

Savukārt Sarmīte Zutere, abu Ulza Zutera bērnu māte un Daniela, trešās meitas Gundegas dēla, vecmāmiņa, ir keramiķe, kuŗa strādājusi gan par pedagoģi, gan 28 gadus bijusi māksliniece ražošanas apvienībā “Latvijas keramika”. Blakus asprātīgām dekoratīvām kompozīcijām, kāds ir “Sausais akvārijs” vai “Maz(s)dārziņš”, māksliniece darina dekoratīvas šamotā plāksnes, ko pati sauc par “akvareļiem šamotā” un kuŗās atainotas dažādas dzīves ainiņas vai dabas skati, arī precīzi darinātus augus un ziedus. Šie darbi veidoti zemā reljefā un iekrāsots angoba krāsām, kādēļ tie atgādina nelielas glezniņas. Tos skatītāji īpaši iecienījuši un labprāt iegādājas savam priekam.

Jā, laiku neapturēt. Tas ir iespējams, tikai gleznojot, veidojot, domas un iespaidus izlejot stiklā. Arī turpinoties bērnos, kā to paveicis jelgavnieks Uldis Zuters.

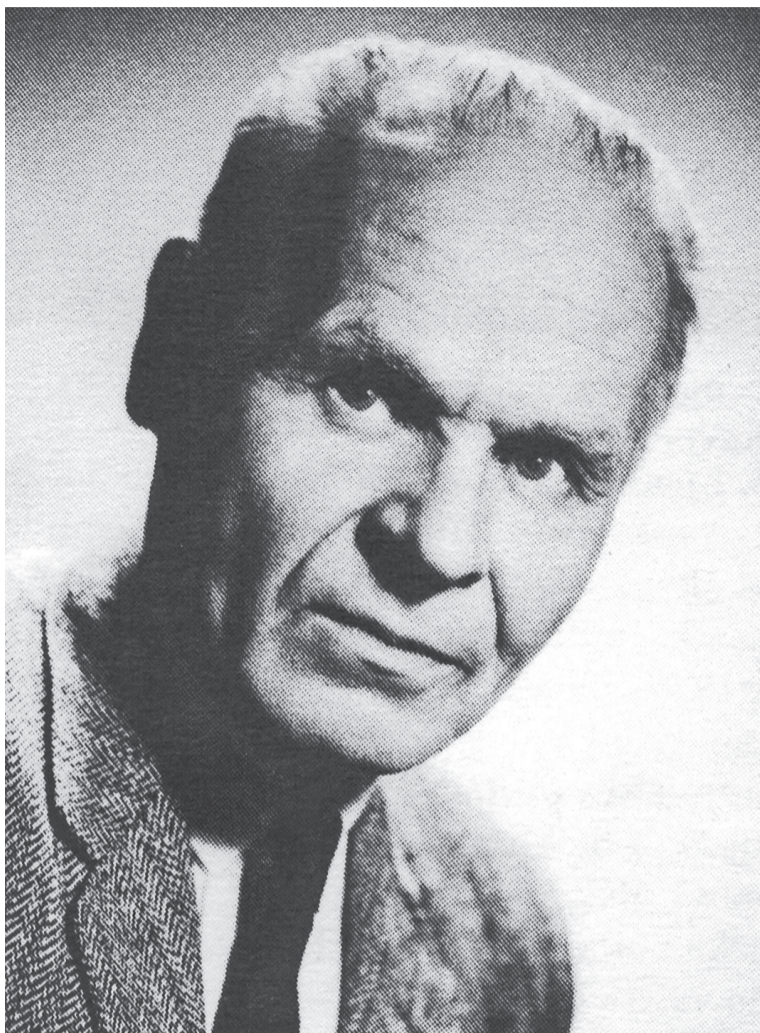
TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

KĀRLIS RABĀCS
Spogulis spogulī

Tuvojoties kārtējai, nu jau 72. avīzes Laiks gadskārtai, atkal gribas atgriezties tai tālajā vēsturē, kad latviešu gaišākie prāti, radošākās personības bija nonākušas Rietumos un sākušas tur būvēt savu garīgo templi. Tika izdotas grāmatas, spēlēti teātris, svinēti svētki, kas okupētajā Latvijā liegti, un – lai “mēs viens otram nepazustu” (V. Sņikere) – radīta avīze “Laiks Amerikā”, “Latvija Vācijā”, “Austrālijas Latvietis” un “Latvija Amerikā” Kanadā. Tapa kultūrizglītojošais žurnāls Jaunā Gaita, kuŗš arī joprojām pastāv līdz ar pāris citiem trimdas preses ilgdzīvotājiem.

Laiks rit, bet šī latviešu kultūrvēstures daļa nebūt nav pilnībā izziņāta un apkopota. Mēs raudzīsim savās slejās atsvaidzināt atmiņā un pavēstīt šodienas sabiedrībai par izcilām personībām, kas veidoja šo vidi. Talkā ņemam Helmara Rudziša “Grāmatu draugu” izdevumu “Pašportreti”, izdotu 1965. gadā. To sakārtojis un rediģējis Teodors Zeltiņš. Un šos stāstus, ko paši par sevi portretē rakstnieki, dzejnieki, žurnālisti u.c., sāksim ar savējiem – kas stāvēja pie “Laika” šūpuļa.

Red.

Kārlis Rabācs
Laika redaktors
1949 – 1970

Avīzniekam stāstīt pašam par sevi ir riskanti. Viņa profesijas ētika prasa nežēlīgu objektivitāti, bet, liecinot “visu patiesību un tikai patiesību”, varētu rasties aina, kas vienam liktos pārspīlēta, otram sagrozīta, trešam banāla, ceturtam pelēka – un visiem viņiem būtu daļa taisnības. Tāpēc, varbūt, lietderīgāk runāt nevis par sevi, bet par to darba lauku, pie kuŗa un kuŗā aizritējuši vairāk nekā 40 gadi – par presi.

Par presi, tās uzdevumiem un lomu ir izteikti daudz pretrunīgu un arī aplamu apgalvojumu. Tas, varbūt, ir labi, jo kad par kādu lietu vai parādību visi saka vienu un to pašu, tad jāšāk bažīties, ka ar to noticis kas nelāgs vai arī tā zaudējusi sabiedrības virzītāja spēka nozīmi.

Vieni saka, ka prese esot tautas audzinātāja, sabiedriskās domas veidotāja, tikumu sargātāja, mākslas un zinātnes atbalstītāja. Citi – tā esot sensāciju izplatītāja, primitīvu un noziedzīgu dziņu uzkuģdītāja, neatbildīga un bez ideāliem. Vēl citi – prese esot progresa karoga nesēja, uguns vārdu metēja, taisnības sargs un sabiedriskās sirdsapziņas istākais tulks. Un tā tālāk, un tā tālāk, jo tālāk – jo pretrunīgāk, jo dziļāk mežā – jo vairāk mal-kas.

Bet atliek ieskatīties preses vēsturē, lai kļūtu skaidrs, ka prese par savu tagadējo lomu var pateikties vienīgi tam, ka tā ne-mitīgi pūlējusies piegādāt sabiedrībai arvien vairāk ziņu par to, kas notiek sabiedrībā un ap to, kas notiek pilsoņu mājokļos un zinātnieku kabinetos, laukos

un pilsētās, koncertu un izstāžu zālēs, fabrikās un raktuvju šachtās, dzērienu dvingas piesātinātos krogos, biržās un tiesu namos, valstu parlamentos, armiju stābos, valdību sēdēs un diktatoru slepenībā – kas notiek sadzīvē, mākslās un zinātnē, saimniecībā un politikā. Prese pirmām kārtām un pāri visam ir dzīves faktu atspoguļotāja. Prese, vai šaurāki – kāds laikraksts var iestāties arī par kādām īpašām idejām, populārizēt kādus īpašus uzskatus, bet tāpēc vien tas vēl neveic preses specifisko uzdevumu; un kāds cits laikraksts var piepildīt savas slejas tikai ar faktuālu informāciju un tāpēc tas nebūt nav atteicies no savas sabiedriskās funkcijas.

Prese ir milzīgs organisms, kas stāv uz vienas kājas, kuŗas vārds ir ziņas, ar milzīgu ķermeni un ļoti sarežģītu organizāciju. Tās darbināšanā iesaistīti desmitiem tūkstošiem cilvēku, komplicēta mašīnērija un prāvi kapitāli. Tā ir vesela saimnieciska nozare, kas katru dienu savā vēderā ierij desmitiem akru vislabākā meža.

Virs modernās preses lielā rumpja grozās salīdzinoši maza galva – žurnālisti – un tur kopā sajaukts ļoti daudz asas uztveres, ātras domāšanas, nekautrīgas drosmes, arī paviršības, bet par visām lietām līdz nemorālai pakāpei liela cieņa pret faktiem. Žurnālistam nav labu un nelabu ziņu, viņam ir tikai svarīgas un nesvarīgas ziņas; viņam nav prie-

zināt”. Gadsimteņi, kas sekojuši šim Aristoteļa konstatējumam, ir liecība viņa ieskatījuma pareizībai.

Otrkārt, preses vienkājaino organismu līdzsvarā notur neparastā, daudzkārt smagus triecienus saņēmusi, bet vēl joprojām dzīvā ticība, ka avīžu rakstītāji ir gudrāki nekā lasītāji. Dažreiz tas tā arī ir, bet ne vienmēr un ne visos gadījumos. Iespaidis, ka avīžu rakstītāji it kā “zin visu” un ir gudrāki visās lietās, nāk nevis no viņu gudrības, bet no viņu apzināšanās, ka to zināšanas ir ierobežotas un tāpēc labākais, ko viņi lasītājiem var dot, – ir ziņot to, ko ar savām acīm un ausīm notikumu vietās uztvēruši – ziņot dzīves faktus, vienalga vai tie paustu patīkamu vai nepatīkamu, prieku vai nelaimi, ieguvumus vai zaudējumus. Faktu sapulcināšana presē dod neapstrīdamu datētās dienas un pat stundas dzīves ainu un tā pārliecina. Dzīve arvien ir bijusi un ir stiprāka par teorijām.

Bet kas tad ir dzīves fakti? – Dzīves fakts ir, ja Ņujorkā tautieti Tāduuntādu vakarā nākot no darba, uz ielas piekauj un aplau-pa. Dzīves fakts ir, ja Parīzē satiekas un apspriežas ārlietu ministri par to, par ko būtu jāvienojas vispirms, ja varētu vienoties. Dzīves fakts ir, ja profesors Tāds un tāds konstruējis domu lasīšanas aparātu, bet Tāda un tāda pazīstama dziedoņa koncertā ieradusies tikai septiņi cilvēki. Dzīves fakts ir, ka Savienoto Valstu Kongresā pieņemts likums par brīvu valsts ārstniecības nodrošināšanu visiem pilsoņiem, un dzīves fakts ir, ka Tādas un tādas biedrības sapulcē opozīcijas runātājs pozīcijas līderim piedraudējis: “Es to krupi izsviedīšu no zāles!” Dzīves fakts ir, ka Chruščovs Apvienotajās Nācijās norauj sev kurpi un dauza ar to pulti, un dzīves fakts ir, ka teoloģijas maģistrs pavēsta, ka latviešiem lielākas smadzenes nekā citu tautību cilvēkiem. Prese sabiedrībai piegādā ziņas par

visiem dzīves faktiem, par visiem notikumiem, kas to varētu interesēt vai kas ir tāda rakstura, par ko tai vajadzētu interesēties.

Diezgan daudz pūļu prese veltī arī dzīves faktu apskatiem, savilkumiem savstarpējās sakarības virknēs, šo sakarību pētīšanas mēģinājumiem un analizēm. Bet visi šie pūliņi dibinās uz jau iepriekš konstatētiem faktiem. Tē piederas arī pašas sabiedrības reakcijas, domu izpauzumi, ierosinājumi un secinājumi par ziņotiem faktiem. Šīs reakcijas rāda un veido sabiedrības attieksmi un šo attieksmju maiņas pret fiksēto dzīves ainu, tā veidošanos un tendencēm. Šajā kategorijā ietilpst arī lasītāju vēstules, kuŗas vēl nesen dažs latviešu profesionāls avīznieks pasludināja gandrīz vai par preses kauna traipu. Lasītāju vēstules kā pastāvīgu laikraksta nodaļu latviešu presē pirmais ieviesa laikraksts *Latvija*, ko ar 1946. gada decembrī Vācijā sāka izdot Preses darbinieku sadarbības kopa Gincburgā. Tagad tās atrodamas visos latviešu laikrakstos un kopā ar apskatiem, notikumu analizēm un vērtējumiem dzīves ainu presē no statistikas vērs kustībā.

Beidzot arī prese pati par ziņotiem faktiem dod savu vērtējumu, kuŗā laikraksts kā iestādījums izsaka savu viedokli. Likums te ir, ka faktus nedrīkst ne noklusēt, ne sagrozīt, bet var gan tiem tuvojies ar dažādu uztveri, ko dod redzes viedoklis, stāvoklis, no kāda faktus aplūkojam. Tā beidzot preses fiksētā aina dabū ne vien kustību, bet arī dinamiku. Dzīves aina top dzīva, dzīves spogulis presē sāk elpot. Lasītāji var to pieņemt vai arī noraidīt, bet kā vienādi, tā otrādi tas atspoguļos ir faktus, ir sabiedrības domas. Vēl vairāk – nevis patvarīgi, uztipti, bet kā pašas sabiedrības daļu, kā kaut ko tādu, kas no tās nav šķīrams, kas ir izaudzis viņā pašā un no viņas pašas. Šādā veidā tas ietekmēs arī tā saukto sabiedrisko domu.

Šis ir vienīgais ceļš un šis ir arī robežas, kā prese, ja tā grib palikt uzticīga demokrātisko brīvību principiem, var iedarboties uz sabiedrisko domu. Katra atkāpšanās no šī principa, lai cik cildenu mērķu vārdā to darītu, galējā konsekvence ved uz preses sabiedriskās funkcijas viltošanu, uz stāvokli, kādā prese atrodas tur, kur cilvēkiem liegta domāšanas, spriešanas un domu izteikšanas brīvība. Tādos apstākļos prese nevis kalpo sabiedrībai, celdama tai priekšā iespējami objektīvu un patiesu dzīves ainu, bet kļūst par rīku kāda cita spēka rokās, lai uztiptu kādu šim spēkam, bet ne sabiedrībai vēlamu noskaņu vai ieskatu.

Kārlis Rabācs (vidū) "Laika" spiestuvē. Pa labi red. B. Ķīselis, pa kreisi metieris A. Stankevičs

(Turpinājums sekos)

Aleksejs Navalnijs un Rietumu šrēderizācija*

Fragments no Tomasa Hendriksa Ilvesa, bijušā Igaunijas Valsts prezidenta, runas šā gada 5. oktobrī Varšavā, Brīvības bruņinieka prēmijas pasniegšanas ceremonijā. Šogad tā tika piešķirta Krievijas opozicionāram Aleksejam Navalnijam

“Šodien šeit, Varšavas drošības forumā, mēs godinām Alekseju Navalniju – cilvēku, kurš vajāts, apcietināts, piekauts, indēts un tiesāts par to, ka viņš ir nostājies kriminālas autokratijas ceļā uz klasisko totalitāro valdīšanu. Viņa noziegums? Tikai tas, ka mierīgā ceļā, izmantojot savas tiesības uz vārda brīvību, ir izaicinājis režīmu, kur apvienojušies šturmētāju brigāde, varmākas un slepkavas.

Navalnija stāsts nav jauns. Desmitgadē pirms komūnisma sabrukuma šis stāsts ir atkārtoties atkal un atkal. Josifs Brodskis, Natans Šaranskis, Aleksandrs Solženicins, Andrejs Saharovs un simtiem citus vajāja tā laika patiesā Mordora, PSRS. Tomēr ir arī atšķirības. Tajos laikos, kad es biju jauns pētījumu analītiķis un vēlāk arī *Radio Brīvība Eiropas/ Radio Brīvība* Igaunijas nodaļas direktors, Rietumos vismaz bija morāla skaidrība, ka jāstājas pret slepkavām, uzrunājot mūsu valdības, parlamentus visos iespējamajos starptautiskos forumos.

Palīdzot saglabāt šo morālo skaidrību, paradoksālā kārtā komūnistu vismaz ideoloģiski bija pret kapitalistiem. Komisāri un Politbiroja locekļi diez vai varēja nopirkt villas Rivjērā, slēpošanas pili Sanmorica, apartamentus ASV prezidenta debesskrāpī vai pietautot savas 100 metru

jachtas Sentropēzā vai Pirejā. Naudas ņemšana no totalitārisma pārstāvjiem pie mums tika uzskatīta par kukuļdošanu vai spiegošanu, par ko pienācās bargs kriminālsods un sociāls apkauņojums.

Šodien liberāldemokrātie Rietumi ir atteikušies no reiz esošās skaidrības. Mēs esam kļuvuši par nozieguma partneriem, sadarbojoties ar mūsu brīvības, tiesiskuma un cilvēktiesību ienaidniekiem. Saļimstot zem korupcijas un slepkavu smaguma, mēs esam neapsūdzētie līdzsazvērnieki mūsu pašu norietā un Krievijas sagraušanā.

Godinot Alekseju Navalniju, es nelikšu uzvaru uz viņa milzīgo ieguldījumu Krievijas korupcijas izgaismošanā. Tas mums sniedz tikai pašsaprotamu un pilnīgi nepatiesu morālo pārākuma sajūtu. Lai patiesi godātu Navalniju, mums ir jānostājas pret liberāldemokrātisko Rietumu smārdu. Tas smārds virmo no mūsu pašu korumpētajiem politiķiem un politikajām partijām, no mūsu naivām un alkātīgām valdībām un pat vispres-tižākajām, gadsimtiem senām augstskolām. Tas virmo no uzņēmumiem, kas vērtē peļņu augstāk nekā taisnīgumu, patiesību un brīvību. Tā virmo no bankie-riem, juristiem un grāmatvežiem, kuŗi atmazgā naudu un reputāciju.

Tā ir korupcija, mūsu korupcija, kas palīdz, atbalsta un patiesi bagātina Kremļa bajāru un viņu pakalpiņu, kā arī citu odiozu režīmu pasaulē, slepkavnieciski veikto izlaupišanu.

Pirms kādiem piecpadsmit gadiem es radīju jaunu terminu – *šrēderizācija*. Toreiz kā anonīms autors, līdz mans draugs Edvards Lūkass pēc manas aiziešanas no amata to atklāja žurnālā *The*

Economist, jo vairs nebija svarīgi, kuŗš izdomājis šo visai noderīgo neoloģismu. “Zācija” ir brīnišķīgs piedēklis krievu valodā, kas vispārīna procesu, līdzvērtīgi kā angļu valodā “sation” jeb “Schröderisation”. *Šrēderizācija* krievu valodā apzīmē valsti, kas mūsdienās visefektīvāk izmanto kukuļdošanu.

Tas nenozīmē, ka citi režīmi ir nevainīgi. No Ķīnas līdz Azerbaidžānai, no Filipīnām līdz Kongo Demokrātikajai Republikai netirā nauda, kas izspiesta no vājajiem un bezspēcīgajiem, saduļķo mūsu politiskos procesus un korumpē mūsu sistēmu.

Vai tie būtu Eiropas parlamentārieši, kas “mazgā rokas nevainībā” par cilvēktiesību pārkāpumiem Kaukāzā, vai vadošā britu universitāte, kas saņem naudu no Ķīnas Komunistiskās partijas – ar nosacījumu nublicēt tai neglaimojošus akadēmiskus pētījumus savā izcilajā žurnālā. Rietumi ir viscaur izmirkuši korupcijā.

Vēl ļaunāk – mēs pat par to nevaram runāt atklāti, baidoties no bankrota. Kuriozi apcerīgās grāmatas “Putina cilvēki” lieliskajai autorei Katrīnai Beltonei tagad draud smaga tiesas prāva, ko ierosinājuši režīma iezemieši. Mērķis ir sagraut ne tikai viņu, bet atturēt ikvienu, kam rodas vēlme izmeklēt izlūkdienesta, uzņēmējdarbības, organizētās noziedzības un valsts varas tiklojumu, kas radījis un uztur Krievijas valdošo eliti.

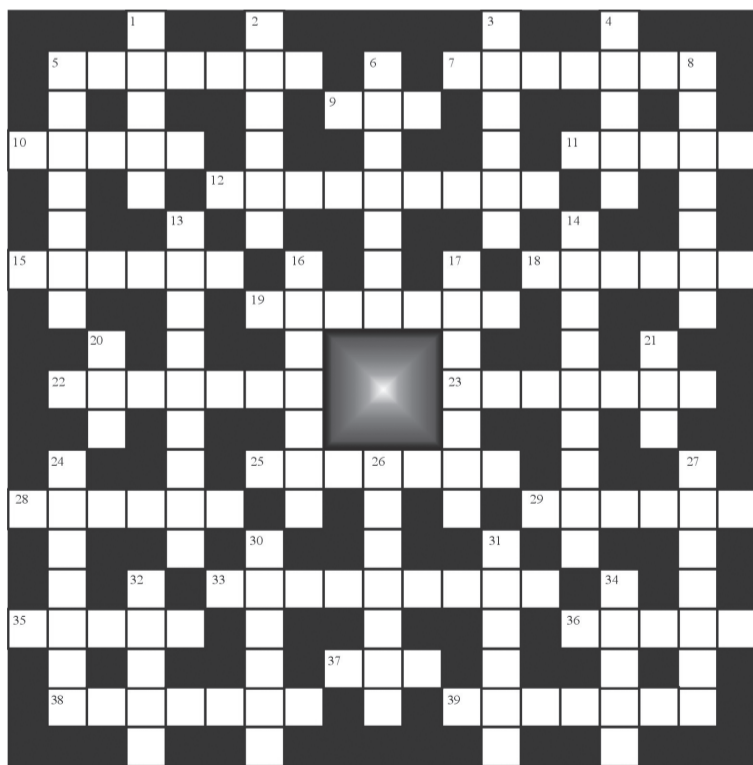
Reizēm tā pat nav nauda. Reizēm tā ir alkātība pēc varas. Daudzi no jums atcerēsies, kā Eiropas Tautas partija (EPP), tikai lai saglabātu tās lielāku pārstāvniecību Eiropas Parlamentā, neizslēdza no savām rindām partiju, kuŗa ir fundamentāli pret EPP vispārārtitajām vērtībām. Uzskaitīt visas korupcijas izpausmes Rietumos prasītu ne tikai stundu, bet dienas, nedēļas un gadus. Dāmas un kungi, mums nav laika apspriest šo problēmu! Mums ir jāskatās labot(..)

Korupcija ir izplatīta. Mūsu *schröderizācija*, mūsu Fran-suā Fijons un Kārīna Knaisle, mūsu Lipponens un citi, kas aiziet no valdības, lai saņemtu savu atalgojumu un strādātu tā sauktajās “neatkarīgajās” enerģētikas kompānijās, kuŗas pieder kleptokrātu režīmiem. Pārfrāzējot Ļeņinu, mēs pārkam virvi, kuŗu autoritārie režīmi izmantos, lai mūs pakārtu. Mēs, nevis viņi(..)”

**Gerhards Frics Kurts Šrēders bija vācu politiķis un no 1998. līdz 2005. gadam bija Vācijas kanclers. Šrēders nekad nav slēpis savas simpatijas pret Krievijas prezidentu Vladimiru Putinu un ir strādājis Krievijas enerģētikas industrijas labā jau kopš 2005. gada. Tieši viņš neilgi pirms savu kanclera pilnvaru beigām no Vācijas puses parakstīja vienošanos par gāzesvada “Nord Stream” izbūvi Baltijas jūrā.*

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Limēniski 5. Pilsēta ASV dienvidos. 7. Apdzīvota vieta Smiltene novadā. 9. Latviešu komponists, diriģents (1931-1968). 10. Jūrmalas pilsētas daļa. 11. Pilsēta Japānā, Honsju salā. 12. Viduslaiku jūras buru kuģi. 15. Stieplu tīkliņi, ko liek galvā paukotāji. 18. Plāns neraudzētas mīklas sausiņš. 19. Upe Āzijas dienvidos, kas ietek Baikāla eze-

rā. 22. Divkose. 23. Palama. 25. Neliels duncis ar trīsšķautņainu asmeni. 28. Metalla naudas gabals. 29. Dārgakmeņu masas mērs. 33. Sena spāņu tautas deļa. 35. Peldošas navigācijas zīmes. 36. Sesku dzimtas dzīvnieks. 37. Kukaiņēdāju kārtas dzīvnieki. 38. Vāveru dzimtas dzīvnieks. 39. Kūrortpilsēta Lietuvā.

Stateniski. 1. Mīlestības dievs

seno romiešu mītoloģijā. 2. Zivs skeleta kauli. 3. Vokāli skaņdarbi vienai balsij ar mūzikas pavadijumu. 4. Angļu rakstnieks (1866-1946). 5. Akūta infekcijas slimība. 6. Kaklasaite. 8. Konvojs, ap-sardzība. 13. Indīgs zirneklis. 14. Nesteidzīgi gājieni. 16. Saldumi, ko pasniedz pusdienu beigās. 17. Patmīlis. 20. Skaistuma karalienes tituls. 21. Salaspils valdnieks 13. gs. 24. Robežsardze. 26. Novada centrs Latvijā. 27. Priekšdarbs gleznai, skulptūrai. 30. Valsts Afrikas ziemeļrietumos. 31. Ieceres. 32. Kapoku dzimtas koks. 34. Jāņogu dzimtas krūms.

Krustvārdu mīklas (Nr.38) atrisinājums

Limēniski. 4. Karaganda. 7. Tirza. 8. Parks. 9. Simulants. 10. Sabile. 11. “Aka”. 13. Krauls. 18. Laiskas. 21. Dineja. 23. Acteki. 24. Siet. 25. Čaks. 26. Kimono. 28. Sakura. 29. Penālis. 34. Gārsas. 35. Leo. 37. Tirāna. 38. Tarantuls. 39. Pruta. 40. Ikars. 41. Studentes.

Limēniski. 1. Paduja. 2. Taba-ka. 3. Riepas. 4. Kasele. 5. Apsara. 6. Aksels. 12. Kosa. 14. Papeles. 15. Kabacis. 16. Tinis. 17. Melot. 19. Steks. 20. Skara. 22. Aso. 23. Ass. 27. Zāle. 30. Mātere. 31. Nartas. 32. Piesis. 33. Angāri. 35. Luanda. 36. Ostena.

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdarzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdarzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdarzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs - uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums “Kokneses fonds”
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS “Citadele banka”
Konts: LV94PARX001521160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas www.liktenzarzs.lv

Rudens klāt – laiks riekstot!

Pulcējamies un piedalāmies prāta spēlē “Cietie rieksti latviešiem pasaulē”!

Par gaidītu tradīciju jau ir kļuvis prāta spēles “Cietie rieksti latviešiem pasaulē”, tāpēc ar prieku steidzam ziņot, ka **4. oktobrī sākas pieteikšanās** šā gada spēļu turnīram! Saite uz pieteikšanos: www.cietierieksti.com/pages/registracija

Pagājušajā gadā prāta spēļu turnīrā piedalījās 50 komandas no 22 valstīm, bet par uzvarētājiem kļuva komandas “Cep4” (Beļģija), “Pohjoismaa” (Somija) un “Salento sievas” (Itālija). Dažas atsauksmes: “Esam priecīgi par iespēju piedalīties šajā projektā! Ar nepacietību gaidām visas kārtas un radošos uzdevumus. Esat mūs pamatīgi aizrauvuši!”, “Mūsu ģimenei *Cietie rieksti* dikti patīk!”, “Ļoti patīk dalība šajā erudīcijas spēlē, tā ir ļoti aizraujoša!”, “Paldies par lielisko kopā būšanas laiku, ko pavadām interesantās pārdomās par Latviju!”

Šogad aicinām piedalīties gan iepriekšējā gada komandas, gan arī veidot jaunas komandas – diasporas jaunieši, ģimenes, draugi, kori un deju kolektīvi, kā arī citi interesenti, kuru mītnes zeme ir ārpus Latvijas, pulcējieties un piesakieties! Atgādinām, ka prāta spēles jautājumi ir piemēroti gan jauniešiem, gan pieaugušajiem – zinātkāriem, azartiskiem un jautriem latviešiem visā pasaulē!

Kā spēlēt?

Izveidojiet komandu, kurā ir divi līdz pieci dalībnieki. Izdomājiet komandas nosaukumu. Atveriet mājaslapu www.cietierieksti.com, izpētiet sadaļu “Latviešiem pasaulē” un reģistrējiet komandu. Atbilstoši spēļu grafikam skatieties spēles ierakstu un iesniedziet atbildes.

Katru spēli var spēlēt un atbildes iesniegt vienu reizi.

Katrā spēlē komanda atbild uz 30 daudzveidīgiem jautājumiem par Latvijas dabu, sportu, kultūru, cilvēkiem, notikumiem, kā arī veic radošo uzdevumu.

Iegūtais komandas rezultāts tiek publicēts mājaslapā www.cietierieksti.com.

Kopā notiks piecas prāta spēles. Katra spēle norit vienu nedēļu. Komanda pati izlemj, vai spēles vienu spēli, vai piedalīsies visās piecās spēlēs.

Desmit labākās komandas iekļūs finālspēlē. Finālspēle notiks 20. novembrī tiešsaistē.

Vērtīgas balvas saņems gan katras spēles labākie un veiksmīgākie, gan finālspēles uzvarētāji!

Tieši tik ērti un vienkārši – jautrs vakars, jaunas zināšanas un labākie tiek pie balvām! Pirmās spēles atbildes var iesniegt no 11. līdz 17. oktobrim. Nākamo spēļu norises laiki: www.cietierieksti.com.

Spēļu turnīru organizē Latvīšu valodas aģentūra sadarbībā ar prāta spēļu zīmolu “Cietie rieksti”. Latvīšu valodas aģentūra ir Izglītības un zinātnes ministrijas pārraudzībā esoša tiešā pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir veicināt latviešu valodas – Latvijas Republikas valsts valodas un Eiropas Savienības oficiālās valodas – statusa nostiprināšanu un ilgtspējīgu attīstību. Viens no Latvīšu valodas aģentūras uzdevumiem ir sniegt atbalstu latviešu diasporai ārvalstīs latviešu valodas apgūvē un valodas saglabāšanā.

Sīkāka informācija:
Liene Valdmāne, Latvīšu valodas aģentūras metodiķe
liene.valdmane@gmail.com
+371 22144144
www.valoda.lv,
www.maciunmacies.lv

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
  - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
  - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

- Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
  - par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
  - 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTAL-K kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

LAIKAGRAMA

CEĻĀ PIE LASĪTĀJIEM

Silvija Grigule Džonsa
Un ko nu?!

cīga ar savu pieredzi un zināšanām. Viņas grāmata ir vērtīgs mazāk zināmas latviešu trimdas stāsts, balstīts faktos. Šī ir vien otrā grāmata par latviešiem Īrijā, kur joprojām mīt un darbojas ievērojama latviešu kopiena.

Grāmata sarakstīta aizraujošā vēstījumā, balstīta faktos, atklājot arī vēsturisko un specifisko laikmeta fonu. Tapusi pēc 13 gadus vecās mazmeitas rosinājuma, tāpēc sarakstīta valodā, kas saprotama arī pusaudžiem.

Grāmatu var iegādāties redakcijā, apgāda mājaslapā www.laikagramata.lv, kā arī Latvijas grāmatnīcās

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU APVIENĪBA KULTŪRAS FONDS

Grāmatas izdošanu atbalsta PBLA Kultūras fonds

Grāmatas “Un ko nu?!” autore Silvija Grigule Džonsa ir Īrijas veclatviete, Zaļajā salā nokļuvusi līdzīgi citiem latviešu bēgļiem pēc Otrā pasaules kara. Māte sešiem bērniem un 13 mazbērniem, Īrijas latviešu vidē atsau-

Redakcija atvainojas

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā rakstā “Jauno latviešu liktenstāsti jeb stāsts par mūža draudzību” kļūmīgi minēts **Janeka Volkova** vārds. Attēlā Janeks (kreisajā pusē), bet labajā viņa draugs kontrtenors Sergejs Jēgers. Atvainojamies abiem kungiem un lasītājiem.

MATĪSS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

SPORTS

SPORTS

LATVIJAS FUTBOLISTI
IZRĀDA PRETESTĪBU
NĪDERLANDEI

FIFA WORLD CUP
Qatar 2022

Latvija – Nīderlande 0:1 (0:1). 2022. gada Pasaules kausa izcīņas kvalifikācijas spēlē Latvijas futbola izlase Rīgā *Daugavas* stadionā spēlēja pret spēcīgo Nīderlandes vienību. Latvijas izlase FIFA rangā ieņem 135. vietu, bet Nīderlande ir 11. pozīcijā. Visās iepriekšējās četrās aizvadītajās spēlēs uzvarējusi Nīderlande, nevienā no spēlēm neielaižot vārtus.

Jau spēles trešajā minūtē pie viegla sitienu pa vārtiem tika Klāssens, taču nīderlandiešu futbolists lāga neaizsniedzās līdz bumbai, kuŗu tvēra Roberts Ozols. Nīderlande kontrolēja bumbu un vēl vairākas reizes centās apdraudēt Latvijas vārtus, bet mājiniekiem pirmās izdevības veidot momentus bija 12. – 13. minūtē, kad bija iespēja izpildīt brīvsienu un uzbrukuma turpinājumā bumba nonāca soda laukumā.

Tomēr 19. minūtē Nīderlande izvirzījās vadībā. Pēc stūra sitienu bumba nonāca pie Klāsena, kuŗš ar spēcīgu sitienu pa zemi panāca 1:0. Pāris minūtes vēlāk latviešiem izdevās izcilis pretuzbrukums, kuŗā vispirms uz pretinieku vārtiem sita Andrejs Čigāņiks, bet atlēkušo bumbu nedaudz garām stabam raidīja Roberts Uldriķis.

Roberts Uldriķis

Otrā puslaika ievadā, 49. minūtē, kārtējā Latvijas izlases pretuzbrukumā bumbu gar vārtiem sita Čigāņiks. Nīderlandieši gan turpināja uzbrukt un pāris minūtes vēlāk Gakpo vēlreiz izpildīja sitienu ar galvu, bumbai lidojot pāri pārliktnim. Viesi turpināja ar vētraiņiem uzbrukumiem un vienā no epizodēm Roberts Savaļņiņš izsita bumbu no vārtu līnijas.

Kompensācijas laika otrajā minūtē Džastins Beilovs lēcienā atvairīja ļoti draudīgu Igora Tarasova sitienu, glābjot Nīderlandes izlasi no sensacionāli zaudētiem punktiem. Noslēgumā nīderlandieši nosargāja uzvaru – 1:0.

Pasaules kausa finālturnīrs norisināsies Katarā, un karsto laika apstākļu dēļ turnīrs tiks izspēlēts ziemā no 21. novembra līdz 18. decembrim. 2022. gadā Katarā notiks pēdējais Pasaules kausa finālturnīrs, kuŗā piedalīsies 32 komandas. 2026. gada turnīrā, kuŗu uzņems Kanada, Meksika un ASV, piedalīsies 48 izlases.

PĒDĒJO MINŪŠU DRĀMA

Latvija – Turcija 1:2 (0:0). Nākamā spēle Latvijas izlasei bija pret Turcijas vienību, ar ko pirmajā sacensībā nospēlēja neizšķirti – 3:3. Spraiģā sacensībā viss izšķīrās otrajā puslaikā.. 70. minūtē mūsu futbolistiem negaidīti izvirzījās vadībā, kad Vladislavs Gutkovskis izdarīja spiedienu uz viesu aizsargu Merihu Demiralu, kuŗš bumbu raidīja savos vārtos – 1:0 Latvijas labā. 73. minūtē Jaunzemu nomainīja Daniels Ontužāns, bet trīs minūtes vēlāk vārtus guva Turcijas vienība. Pēc teicamas Džengiza Indera piespēles pa gaisu no laukuma labās uzbrukuma malas ar galvu bumbu vārtos raidīja Serdars Dursuns – 1:1. Pēdējās minūtēs, ieskaitot četras kompensācijas laika minūtes veiksmes aizsardzībā bija Latvijas pusē, tomēr ar video tiesneša palīdzību tika piešķirts strīdīgs 11 m soda sitiens uz Latvijas vārtiem. Kompensācijas laika deviņajā minūtē Jilmazs tomēr ar sitienu vārtu kreisajā apakšējā stūrī guva uzvaras vārtus. Ozols uzminēja sitienu virzienu, taču nespēja aizsniegties līdz bumbai – 2:1 turku labā. Tā arī spēle beidzās. Futbola statistiķi zina teikt, ka Latvija kopš neatkarības atjaunošanas turkiem zaudējusi pirmo reizi. Turkiem kopumā tā bija 600. uzvara, bet pirmo panākumu pret Latvijas komandu viņi guvuši tālajā 1924. gadā. Pasaules kausa kvalifikācijā Latvijas vienībai vēl jāspēlē pret Norvēģiju un Gibraltāru.

“Rezultāts vienmēr ir uz tablo, tāpēc tas vienmēr ir pelnīts. Ņemot vērā mūsu spēles kvalitāti un izveidotās iespējas, mēs varējām cerēt uz kaut ko vairāk. Gribu paslavēt komandu par sniegumu, kvalitāti un cīņaspāru. Ir liela vilšanās sajūta, ka netiekam pie punktiem, jo puīši ar savu sniegumu to bija pelnījuši.” Latvijas Futbola federācijas (LFF) mājaslapā citēts valstsvienības galvenais treneris Dainis Kazakevičs.

AIRĒTĀJA RUMPE
IZCĪNA BRONZAS MEDAĻU
EIROPAS JUNIORU
ČEMPIONĀTĀ

Latvijas airētāja **Laine Rumpe** Minchenē izcīnīja bronzas medaļu Eiropas junioru čempionātā.

Startējot sievietes vieninieku sacensībās, Rumpe A finālā 2000 metru airējumā finišēja pēc astoņām minūtēm un 20,79 sekundēm. Čempionei Aurēlijai Maksimajai Jancenai no Šveices viņa zaudēja 5,18 sekundes, bet otrajā vietā finišējusi nīderlandiete Fedra van der Molene bija 0,94 sekundes priekšā.

LATVIJAS KAMANĪŅU
SPORTISTI AIZVADĪJUŠI
VĒRTĪGU NOMETNI

Latvijas kamanīņu sportisti aizvadījuši vērtīgu nometni Sočos un uzsākuši treniņus Siguldā trasē. Latvijas izlases 13 sportisti uz Sočiem lidoja, bet treneru korpuss brauca ar diviem mikroautobusiem, ceļā kopumā pavadot 54 stundas. Krievijas robežas šķērsošana aizņēma teju diennakti, krievu robežsargi neesot ļāvuši ievest pat tādas lietas kā tualetes papīru un izolācijas lenti...

Bet Sočos apstākļi lieliski, piecu dienu laikā gandrīz visi sportisti veikuši 30 braucienus. Pirmajās dienās netrūka kritienu, bet bez nopietnām sekām. “Bija arī ļoti daudz ārzemnieku – amerikāņi, korejieši, italieši, slovakā, krievijas izlase. Trase noslogota, ātra,” teica sacīja izlases menedžeris un treneris Kristaps Mauriņš. No pagājušās nedēļas sākuma Latvijas sportisti brauc Siguldā. Vēl viena nometne ārzemēs neesot plānota. “Vācija rudenī ir slidens variants, jo tur nedod labākās trases un treniņu laikus, silts, lietus un nav tādi apstākļi kā Siguldā, kur trase nosepta un labāka ledus kvalitāte,” skaidroja treneris.

Viņš norādīja, ka vasarā produktīvi pastrādāts gan pie fiziskās sagatavotības, gan tehnikas. Aizvadīta nometne Dobeles novadā, divas – Ventspilī. Elizai Turumai iepriekšējās sezonas beigās par sevi licis manīt pērn operētais plecs, pirms olimpiskajām spēlēm nolemts vēl vienu operāciju netaisīt un viņa trenējusies pēc individuāla plāna.

Deviņpadsmit gadus vecais **Gints Bērziņš** cītīgi trenējas un cer šoziem piedzīvot olimpisko debiju // Foto: LKSF

Novembra sākumā Latvijas izlase pilnā sastāvā dosies uz divām treniņu nedēļām Ķīnas olimpisko spēļu trasē Jaņcinā, kur sacensības vēl nav notikušas. 20. novembrī tur sāksies Pasaules kausa sezona, kam sekos divi posmi Sočos. Siguldā posms notiks 8. un 9. janvārī.

PASAULES AMATIEĻU
ČEMPIONĀTĀ

Bosnijā un Hercegovinā aizvadītas 2021. gada UCI pasaules *Gran Fondo* čempionāta amatiešu riteņbraucējiem individuālā brauciena sacensības. Pāles pilsetā, 18 kilometrus no galvaspilsētas Sarajevas, norisinājās individuālais brauciens. Dalībnieki veica 19,2 km gaŗu distanci ar 838 augstuma metriem. Sacensībās piedalījās kopumā 238 riteņbraucēji no 38 valstīm.

Latviju individuālā brauciena sacensībās pārstāvēja četri sportisti – Ģirts Vēvers, Ričards Vē-

PAZIŅOJUMI

VĀCIJA

Ludvigshāfenā, Svētā Ludviķa baznīcā, *Sankt Ludwig, Bismarck* un *Wredestrasse* krustojumā, svētdien, **10. oktobrī** pulksten 15 paredzēts Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Kalpos mācītājs Rolands Eimanis un diakone Rasma Gundega Ieviņa. Mēs esam lūgti ievērot pašreizējos koronas drošības noteikumus: nēsāt maskas un sēdēt ar atstarpām. Pēc dievkalpojuma sekos sabiedriskā pēcpusdienu ar kafijas galdu un azaidu groziņu veidā draudzības namā.

Stutgartē, Vecās Pils kapellā, *Schlosskirche, Am Schillerplatz*, svētdien **3. oktobrī** plkst. 15 paredzēts Pļaujas svētku dievkalpojums latviešu un vācu valodā. Māc. Elmārs E. Rozītis. Domājam par iespēju, pēc tam vēl pakavēties kopā.

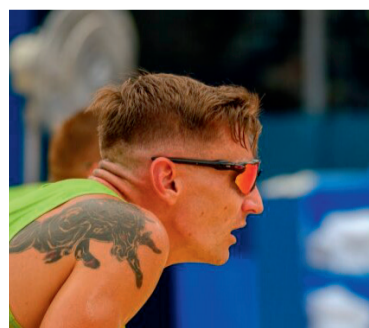

vers, Andris Bodnieks (visi *Evelo team*) un Mečislavs Bartuševičs (Mārupes sporta centrs). No mūsu sportistiem visaugstvērtīgāko rezultātu sasniegta kundznieks Ģirts Vēvers. Latvijas absolūtais amatiešu čempions startēja M45 – 49 grupā. 22 dalībnieku konkurencē Ģirts izcīnīja ļoti augsto trešo vietu. Distanci viņš veica pēc 27 minūtēm un 9 sekundēm.

M80 – 84 konkurencē zelta godalgu ieguva **Mečislavs Bartuševičs**, informēja Latvijas Riteņbraukšanas federācija.

PĻAVIŅŠ SPĒLĒS AR
SAMOILOVU JAUNĀKO

Latvijas plūdmales volejbolists Mārtiņš Pļaviņš turpmāk spēlēs kopā ar Michailu Samoilovu, sociālajā vietnē *Instagram* paziņojis Pļaviņš. Septembrī 36 gadus vecais Pļaviņš un viņa iepriekšējais pārinieks Edgars Točs nolēma, ka pēc Pasaules tūres fināla neturpinās kopējo sadarbību.

“Vēl pēdējo reizi esmu gatavs pāršķirt jaunu lapu aktīvajā sportā. Esmu gatavs visu sākt no nulles. Esmu gatavs mainīt gandrīz visu. Un tas viss tikai viena vienīga mērķa sasniegšanai. Šoreiz tiešām varu teikt, man būs jauns pārinieks. Jauns un perspektīvs, bet priekšā milzīgs

PĒRK

PĒRKU ZEMI
Tāl. +371 20151111

PAKALPOJUMI

Siltināšana ar ekovati, termoputām. Tāl. 24874343.

darbs, neatlaidība un nepadošanās. Es ceru, ka Michails ir tam gatavs. Šī ir tā reize, kad es ticu vairāk par visiem pārējiem kopā,” raksta Pļaviņš.

Pļaviņš karjēras laikā ilgstoši spēlēja kopā arī ar Haraldu Regžu, Hermanu Egleskalnu, Aleksandru Soloveju, Jāni Šmēdiņu un Aleksandru Samoilovu. Kopā ar Šmēdiņu viņš 2012. gada Londonas Olimpiskajās spēlēs izcīnīja bronzas medaļu.

Pļaviņš un Točs savu pirmo pilno sezonu kopā aizvadīja 2018. gadā un izcīnīja uzvaru savā pirmajā Pasaules tūres turnīrā, triumfējot četru zvaigžņu sacensībās Hāgā. Pļaviņš/Točs izcīnīja Latvijai ceļazīmi uz Tokijas olimpiskajām spēlēm un abi Japānā sasniegta teicamu rezultātu, turnīru noslēdzot ceturtajā vietā.

23 gadus vecais Michails Samoilovs ar Kristapu Šmitu izcīnīja 2016. gada U-19 pasaules čempionāta bronzu, bet 2017. gadā U-21 čempionāta bronzu. 2,01 metru garais Aleksandra Samoilova jaunākais brālis 2021. gadā pārsvarā spēlēja kopā ar Rinaldu Aišpuru.

BAUMANIM TREŠĀ VIETA
EIROPAS ČEMPIONĀTĀ
KOPVĒRTĒJUMĀ

Latvijas rallijkrosa pilots Jānis Baumanis Spa trasē, Beļģijā, ieņēma trešo vietu Eiropas čempionāta pēdējā posma RX1 ieskaitē, šo pozīciju izcīnot arī sezonas kopvērtējumā, informē “RA Events”.

Pirmo sacensību dienu Baumanis noslēdza 11. vietā, bet nākamajos divos kvalifikācijas braucienos bija otrs un septītais. Baumanim ar to bija pietiekami, lai iekļūtu pusfinālā, kuŗu uzsākt no otrās starta rindas.

P. Karlsons